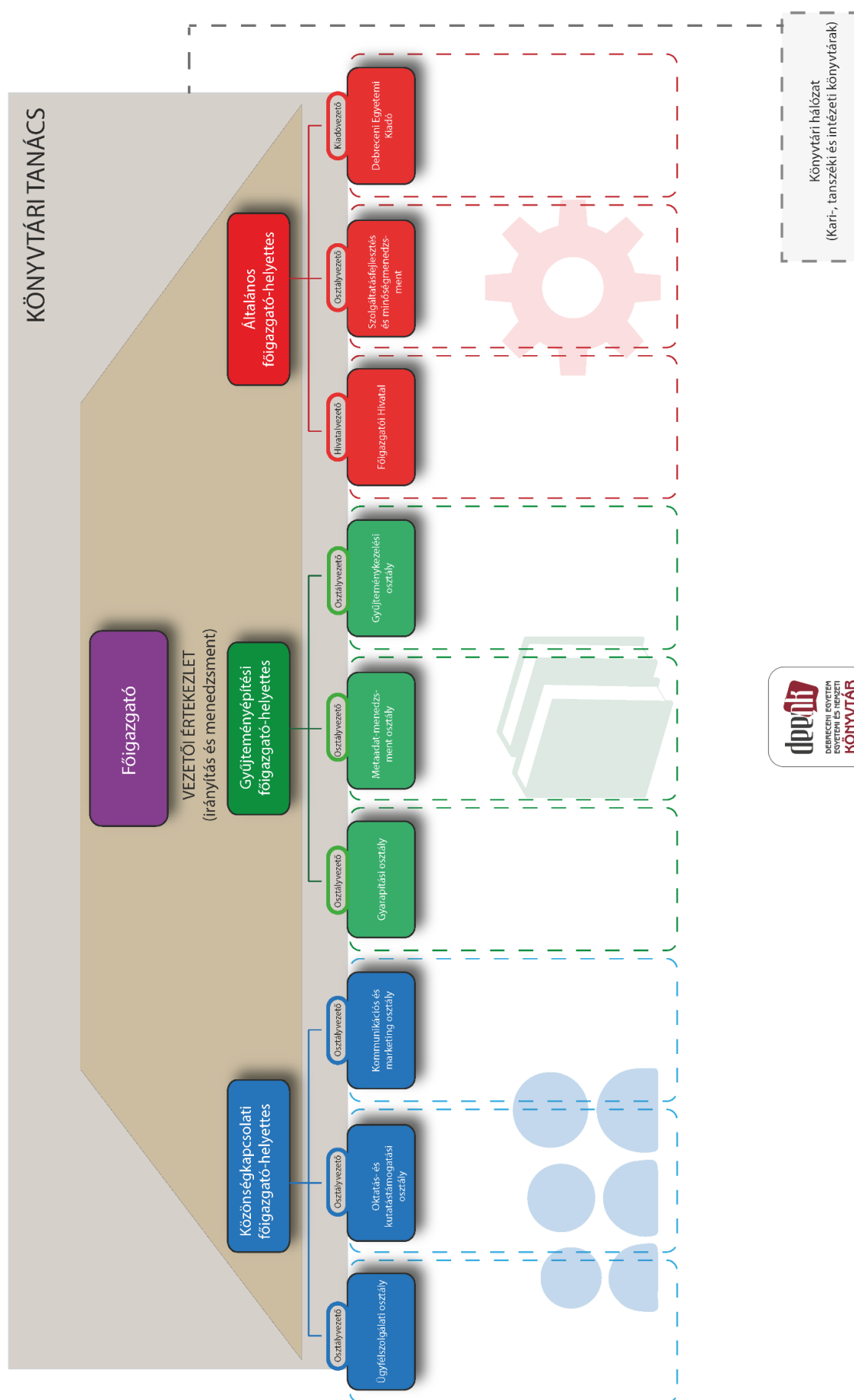

ÉVES BESZÁMOLÓ A **DEENK** TEVÉKENYSÉGÉRŐL 2020

A DEENK KÖNYVTÁRAI 2020-BAN

BCK	Böszörményi úti Campus Könyvtára 4032 Debrecen, Böszörményi u. 138.
BTEK	Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
ÉTK	Élettudományi Könyvtár 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
KCK	Kassai úti Campus Könyvtára 4028 Debrecen, Kassai u. 26.
KK	Kórházi Könyvtár 4031 Debrecen, Bartók Béla út 2-26.
MK	Műszaki Könyvtár 4028 Debrecen, Ótemető u. 2-4.
PK	Pedagógiai Könyvtár 4220 Hajdúböszörmény, Dészány István u. 1-9.
SZCK	Szolnok Campus Könyvtára 5000 Szolnok, Mártírok útja 8-10.
ZK	Zeneművészeti Könyvtár 4032 Debrecen, Nagyerdei krt. 82.

Könyvtárunkban örömteli várakozással indult a 2020-as év: befejezéshez közeledtek a két legnagyobb könyvtári terünket érintő térátalakítási munkák, és országos megnyitót szerveztünk március utolsó hetére. A térátalakítás számos szolgáltatás-fejlesztési projektet indukált az intézményben, s mi kíváncsian tekintettünk a felhasználói élmények megtapasztalása elé.

Március közepén azonban a COVID-19 jelenségre reagálva bezárt az ország, s a következő hónapokban a járványügyi intézkedések két hullámával, a teljes szolgáltatási palettánk virtuális térbe terelésével és tartós otthoni munkavégzés megszervezésével kellett szembenéznünk.

„Nehéz időkben a bölcsek nem falakat emelnek, hanem hidakat építenek” - szól a mondás. A járványügyi hullámok sodrásában kapaszkodók keresésével fogtunk hozzá a hídépítéshez: egyes munkafolyamatok és szolgáltatások azonnal átemelhetők voltak az online világba, hiszen például a kutatási tevékenység információforrásokkal való ellátása hagyományosan regisztrációmentesen, tér- és időbeli korlátok nélkül áll rendelkezésre.

Más szolgáltatások és tevékenységek alapos átgondolást igényeltek, ám ezekhez is könnyedén akadt fogódzó: a felhasználó-központú szempontrendszerrel, a szervezetünkbe beépült (minőség)menedzsment módszertanok alkalmazásával gyorsan tudtunk hídfőállást építeni.

A hangsúly a személyes igénybevételről az online használat irányába tolódott, s mi is ide helyeztük a fókuszot. Az oktatástámogatás és ügyfélszolgálat minden résztvevő számára jobbára ismeretlen terepen zajlott.

A képernyős-fejhallgatós mindennapi kapcsolattartást igyekeztünk emberi, közösségépítő elemekkel színesíteni: podcast-sorozatot indítottunk útjára, erősítettük a közösségi média-megjelenésünket, online Lélekmelengető koncertet, és a Költészet Napja alkalmából online verspremiert szerveztünk.

A nyári, kora őszi nyitás és a szűkebb körben megrendezett tér-átadási ünnepség komoly felüdülést jelentett, és végre a felhasználókkal való kapcsolatrendszerünk is feléledhetett néhány hónapra.

Mindeközben alaposan összekovácsolódtunk. Nagy szükség volt a belső képzésekre, egymás mentorálására, támogatására. Folyamat-szintre emeltük azokat a projekteket, amelyekkel az előző években kísérleteztünk. Alkalom adódott korábban félbemaradt projektek folytatására, melyek eredményeként hatalmas lépést tettünk a nyomtatott állományunk elektronikus regisztrálása és digitalizációja irányába.

Mindannyian kihullottunk a komfortzónánkból. Megtanultunk működni és szolgáltatni a korábban stabilnak hitt szabályrendszer hiánya ellenére, amikor az ismeretlen életveszély árnyékában az emberi reakciók, érzelmek szélsőséges sokszínűségének kezelésére volt szükség.

Igyekeztünk előnyöket kovácsolni a tapasztalatokból. Tudatosabbá vált a munka- és feladatszervezés, a tervezési és beszámolási tevékenységünk, a kommunikáció és az erőforrás menedzsment. Automatizmusokkal helyettesítettük a személyes adminisztrációt, érintésmentessé tettünk számos szolgáltatást.

Volt, amit ideiglenesen elsodortak a hullámok: sok-sok megtervezett rendezvényt, szakmai és közösségépítési eseményeket. A következő időszakra vonatkozó stratégia megalkotását 2021-re ütemeztük át.

A Debreceni Egyetem 2021 januárban elfogadott Intézményfejlesztési Terve és a fenntartói modellváltás újabb helyzetet teremt számunkra, amelyben a stratégia újragondolása igazán aktuálissá és időszerűvé válik.

További falak lebontására, újabb hidak építéséhez felvértezve tervezzük és indítjuk az előttünk álló esztendőt.

Karácsony Gyöngyi
főigazgató
Debrecen, 2021. február 25.

Tartalomjegyzék

SZOLGÁLTATÁSOK	7
Szolgáltatások és szolgáltatásfejlesztés	7
A járványidőszakban létrejött <i>ideiglenes</i> szolgáltatások	7
A járványidőszakban életbe léptetett <i>tartós</i> szolgáltatások	8
Tervezett fejlesztések 2020-ban	9
Kölcsönzés és olvasói forgalom	10
Oktatás- és kutatástámogatás	12
Az egyetemi Tudásvagyon kezelése, a kutatási teljesítmény nyilvántartása	12
Nyílt hozzáférésű (Open Access) publikálás támogatása	13
Felhasználóképzés, kurzusok, tréningek	14
Virtuális tereink	18
Digitális könyvtár	18
Adatrepozitórium	19
Egyetemi online folyóiratok láthatósága	19
Fizikai tereink	20
BTEK és ÉTK újrainyítása	20
Kreatív műhely	20
Önkiszolgáló környezet fejlesztése - RFID beruházások	21
Térrendezési munkálatok a pandémia idején	22
Napi üzemeltetés és infrastruktúra	23
PARTNERKAPCSOLATOK ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	24
Kommunikáció 2020-ban	24
Külső kommunikáció	24
Belső kommunikáció	27
Könyvtári programok, online tartalmak	27
GYŰJTEMÉNYÜNK	29
A gyarapodás forrásai	29
Könyv és folyóirat	29
Adatbázisok szolgáltatása	30
Digitalizálás	31
A gyűjtemény és gondozása	32
Központi feldolgozási folyamat kialakítása	32
Állományellenőrzés	33
Elektronikus nyilvántartás	33
Állományapasztás	33
GAZDÁLKODÁS ÉS HUMÁNERŐFORRÁS-KEZELÉS	34

A működés forrásai	34
Források felhasználása	34
Humán erőforrás	34
Demográfiai adatok és végzettségek alakulása 2019-ben	35
MELLÉKLET	36
Szolgáltatások	37
Oktatás- és kutatástámogatás	39
Gyűjteményünk	41
Gazdálkodás és humánerőforrás-kezelés	45

Szolgáltatások

Szolgáltatásaink kialakításakor mindenkor a felhasználók igényeit helyezzük a középpontba, melynek során ma már tudatosan alkalmazzuk a szolgáltatástervezés legújabb módszereit.

Szolgáltatások és szolgáltatásfejlesztés

A 2020-as év számos, előre nem várt kihívás elé állított minket, de működésünkben csak rövid ideig tartott a kényszerű reagálás időszak. A tavaszi járványidőszak második felében már a jövőbe tekintve terveztük a feladatokat, nem kis részben éppen a korlátozások során szerzett tapasztalatokból kiindulva.

A JÁRVÁNYIDŐSZAKBAN LÉTREJÖTT IDEIGLENES SZOLGÁLTATÁSOK

A márciusban kihirdetett bezárást követően néhány nap alatt sikerült az oktatók és hallgatók számára legszükségesebb szolgáltatásainkat átmenteni az online térbe.

E-learning2020 projekt

Legfontosabb feladatunk a digitális oktatáshoz kapcsolódó szakirodalmi bázis biztosítása volt, melyet egy átfogó projektben valósítottunk meg, ami az **E-learning2020** nevet kapta.

E néhány nap alatt kidolgozott komplex, támogató szolgáltatással a digitális oktatás során használt cikkek és könyvfejezetek rendelkezésre bocsátásában igyekeztünk segíteni az egyetem oktatóit.

- Ennek során *online szaktájékoztatót* nyújtottunk az oktatáshoz használt dokumentumok digitális elérhetőségéről és egyéb kutatással, tanulással kapcsolatos kérdésben;
- Az elektronikus formában nem elérhető cikkeket, könyvfejezeteket digitalizáltuk és feltöltöttük a Debreceni Egyetem elektronikus Archívumába (DEA), melyek így egy egyszerű hivatkozással *bármely e-tananyagba beilleszthetők lettek*;
- Szintén *elektronikus másolatot készítettünk a hallgatók számára*, a vizsgákra való felkészüléshez szükséges szakirodalomból.

A járvány első hullámában nyújtott szolgáltatás alatt 75 oktatói kérésre 3.500, 230 hallgatói kérésre pedig 6.000 oldal szkennelését és továbbítását végeztünk el, és több, mint 100 alkalommal nyújtottunk segítséget irodalomkutatásban és szakdolgozatra való felkészülésben.

A jelenleg hatályos szerzői jogi szabályozások azonban rendkívül szűk mozgásteret adnak a hasonló, felhasználók által láthatóan igényelt szolgáltatások nyújtására, így az E-learning2020-at a második hullám kevésbé szigorú feltételei mellett már nem léptettük életbe.

Előre elkészített könyvcsomagok kölcsönzése

A hagyományos kölcsönzési szolgáltatást már az első hullám idején is csak egy átmeneti ideig szüneteltettük. A használói igényekre válaszolva májustól *előre elkészített könyvcsomagok összeállításával* és azoknak a könyvtár ajtájában történő kiszolgálásával ismét lehetőséget biztosítottunk fizikai dokumentumok kölcsönzésére.

A jogszabályok adta keretben megvalósított szolgáltatás kihasználtsága már az első időszakban is magas volt, így azt *a novemberi második hullámban ismét életbe léptettük*. Az év végére a „csomagos kölcsönzéssel” elvitt dokumentumok száma heti 1000-1500 körül alakult. A forgalom döntő hányadát a két legnagyobb gyűjtemény, a BTEK és az ÉTK adta.

Hasonló tendencia érvényesült a visszavétel tekintetében is. Április végétől adtunk lehetőséget a könyvek speciálisan erre kialakított szekrényekbe és automata visszavételi terminálokra történő visszaadására. Az év végére hetente 900-1200 dokumentumot adtak le a kialakított gyűjtőpontokon.

A JÁRVÁNYIDŐSZAKBAN ÉLETBE LÉPTETETT TARTÓS SZOLGÁLTATÁSOK

A járvány okozta helyzet sürgető feladatszervezések során nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a kialakított szolgáltatások, előremutató jellegű fejlesztések formájában tartósan is beépüljenek a könyvtár működésébe.

24 órás könyvvisszavételi pontok

A könyvvisszaadó pontok közül a KCK hátsó bejáratánál kialakított bedobót, valamint a BTEK előtti folyosón lévő automata visszaadó terminált már a lezárás hónapjaiban is állandó, *a nyitvatartástól függetlenül elérhető* pontként jelöltük meg, ahol a DEENK bármely könyvtárából származó dokumentumot vissza lehet adni.

Ennek révén az Egyetem két kampuszán felhasználóink tulajdonképpen időkorlát nélkül vihették vissza könyvtári könyveiket. A KCK-n lévő pont épületen kívüli elérhetősége biztosította, hogy a szolgáltatás a legszigorúbb járványügyi előírások mellett is használható maradt. A könyvek 4-7 napos karanténba helyezést követően kerültek vissza a polcokra.

A könyvvisszaadó pontokat a két lezárási időszak között sem szüntettük meg, azokat a kapcsolódó munkafolyamatok tartós átalakításával a normál működésbe is beépítettük, amivel egy régóta fennálló használói igényre sikerült megoldást nyújtani.

Az szerzett tapasztalatokat és visszajelzéseket arra is felhasználjuk, hogy a 2021-es évben kidolgozzuk az *átkölcsönzés komplex rendszerét*: ez a felhasználók számára könnyíti majd meg a dokumentumokhoz való hozzájutást azzal, hogy a kért könyveket nem csak az azt gyűjtő könyvtárunkban szolgáljuk ki, de kérésre bármely szolgáltatási pontunkra átszállítjuk.

Bankkártyás és Neptun rendszeren keresztül történő fizetés

A járványidőszakban alapvető törekvésünk volt a *papír- és érintésmentes ügyintézés* megteremtése, ami a pénzforgalom vonatkozásában is elsőszámú szempontként szerepelt. Az első hullámban lehetőséget biztosítottunk a késedelmi díjak és egyéb fizetési kötelezettség teljesítésére a Neptun rendszeren keresztül. Az év második felében bankkártya terminálok üzembe helyezésével pedig már a nem egyetemi polgárok is érintésmentesen fizethetnek az öt legforgalmasabb ügyfélszolgálati pontunkon.

A kártyás fizetés életbeléptetéséhez a korábbi *pénzkezelési folyamatok* teljes átalakítására is szükség volt, amit a *kollégák képzésével* is kiegészítettünk annak érdekében, hogy az őszi szemeszter indulásakor minimálisra redukáljuk az esetleges hibaforrásokat.

Online kikörözés

A TVSZ 26§-a értelmében a hallgatók (és dolgozók) egyetemi jogviszonyának megszűnésekor a könyvtár is igazolást állít ki arról, hogy az érintettnek nincs fennálló könyvtartozása. Az ún. kikörözési igazolást hagyományosan papír formátumban, személyesen az ügyfélszolgálati pontokon lehetett átvenni.

Miután a járvány kezdetekor hozott egyetemi rendelkezések e kötelezettségre vonatkozóan nem hoztak változást, egyeztetést kezdeményeztük a karokkal annak érdekében, hogy kidolgozzuk a nagy számban kért igazolások kiadásának *online folyamatát*.

Az ÁJK-val, IK-val és GTK-val elkezdett egyeztetések alapján felvázolt eljárásrendet később a BTK, TTK, valamint az orvosi karok irányába is kiterjesztettük. Az ideiglenes eljárásrendet nyáron az érintett karokkal együtt véglegesítettük.

Ennek eredményeképpen immár kilenc kar összesen **7.041** hallgatója *személyes megjelenés nélkül* juthatott hozzá az egyetemi tanulmányok lezárásához szükséges igazoláshoz.

A következő évben további egyeztetésekkel igyekszünk megoldást találni arra, hogy a többi kar esetében is hasonló módon megkönnyíthessük a hallgatók számára ezen adminisztratív kötelezettség teljesítésének módját.

TERVEZETT FEJLESZTÉSEK 2020-BAN

Az előre nem látható körülmények dacára 2020-ban is sikerült több, korábban eltervezett fejlesztésünket megvalósítani.

Tanulósobák bérleése

A 2019-es évben végzett átalakítások fontos eleme volt a csoportmunkára lehetőséget adó tanulósobák kialakítása. Az első hullámot követően, a nyár folyamán kezdtük el a bérleés szolgáltatási rendjének kidolgozását. A szükséges teszteleseket követően az őszi szemeszterben nyitottuk meg azt az online felületet, mely a teljes folyamatot menedzseli.

A LibCal nevű alkalmazásban a legapróbb részletekig megtervezhető a bérleési folyamat, s a kapcsolódó kommunikáció. Az alapos előkészítéssel bevezetett rendszernek köszönhetően a könyvtárosokra szinte semmiféle napi adminisztratív teendő nem hárul e tekintetben.

A novemberi lezárásokig tartó másfél hónapban 64 felhasználó összesen 111 foglalása érkezett, ami alapján feltételezhető, hogy a szolgáltatás, valamint a hozzá kidolgozott rendszer találkozott a hallgatók igényeivel.

E feladat során alkalmaztuk először a felhasználót középpontba helyező tervezési módszertan, a design thinking eszközeit. A hallgatókkal végzett előzetes interjúk, a többféle területet képviselő tervező csapat és a jól strukturált folyamat biztosítja, hogy a kidolgozott szolgáltatás a felhasználók számára releváns formában valósuljon meg.

Mindazonáltal ősszel sajnálatosan kevés ideig volt alkalom a szolgáltatás nyújtására, így - bár a rendelkezésre álló tapasztalatok és visszajelzések pozitívak - még nincs elég adatunk messzemenő következtetések levonására.

Laptopok kölcsönzése

Az év folyamán sikerrel kidolgoztuk és előkészítettük a laptop-kölcsönzéshez szükséges feltételeket, valamint a szolgáltatás nyújtásának kereteit. Bevezetésére azonban már nem maradt lehetőség, így azt 2021-ben, az újranyitást követően fogjuk először a felhasználók számára elérhetővé tenni.

KÖLCSONZÉS ÉS OLVASÓI FORGALOM

Regisztrált felhasználók 2020-ban

A 2020-as évben a korábbi évhez képest kevesebb, összesen 15.045 regisztrált felhasználót tartottunk nyilván a DEENK könyvtáraiban. (1. ábra)

Míg a fizikai tranzakciók alapján számított aktivitásban határozott negatív elmozdulás látszik, az elektronikus szolgáltatásainknál mért adatok fokozatos emelkedést mutatnak.

Méréseink azt mutatják, hogy a használói aktivitás fókusza határozottan az online felületekre helyeződött át, s a nem-regisztráció köteles szolgáltatások kiterjesztésének köszönhetően jelentős számban értünk el új oktatói-kutatói célcsoportokat is.

A Google analytics alapján az E-learning2020 dokumentum-bázisát is képező *DEA forgalma* meghaladta a 2,5 milliót. Az adatbázisainkat listázó oldalunkon történő kattintások száma az év első hónapjában 57 ezret mutatott, ami decemberben már tízszeresére nőtt, s csaknem elérte a 600 ezret. Így e felületen összességében 2,8 milliós megtekintést regisztráltunk.

Dokumentumok forgalma

A járványhelyzet miatti korlátozások leginkább a dokumentumforgalomban éreztették hatásukat: az előző évhez képest 28%-kal kevesebb, összesen **241.970** dokumentumot vettek kézbe felhasználóink kölcsönzés vagy helyben használat céljából. (2. ábra)

A kölcsönzések száma a körülményekből fakadóan minden könyvtárunkban esett, de mértékük változó. Az arányokat tekintve továbbra is a BTEK bonyolítja a legnagyobb forgalmat (78.540 pld), amit az ÉTK (54.442 pld) a KCK (26.187pld), a PK (22.744 pld) és a BCK (15.268 pld) követ.

A könyvtárközi forgalom alakulása

A pandémia idején csökkenő dokumentumforgalom a könyvtárközi kérésekben is megmutatkozott: 2020-ban csaknem negyedével, 23%-kal kisebb könyvtárközi kérést kezeltünk.

A dokumentum-típusok megoszlásában a korábbi évek tendenciáinak erősödése látható: továbbra is az eredeti példányokra van a legnagyobb igény (1.727 kérés), amit az elektronikus másolatok követnek (574 kérés). A fénymásolatban teljesített kérések száma mostanra elenyészővé vált (5 kérés).

Nyitvatartás

Bár olvasói tereink látogatását a vonatkozó jogszabályok az év közel felében nem tették lehetővé, a könyvtár egész évben nyitva tartott, s nyújtotta szolgáltatásait.

Ez alól a Kórházi Könyvtár jelent egyedül kivételt. Miután a Kenézy Kórházat járványkórházzá jelölték ki, ottani szolgáltatási pontunk működését átmenetileg felfüggesztettük.

A nyitvatartást a korlátozások idején hétköznapi 8.00-16.00 órára szűkítettük. A két hullám között azonban a leglátogatottabb könyvtárak esetében ismét igyekeztünk a látogathatóság idejét növelni. (3. ábra)

A nyitvatartási időket a hallgatói igényekhez és az egyetemi oktatási rend által megszabott keretekhez igazítva határoztuk meg. Az ÉTK esetében már júliusban visszatértünk a 8.00-18.00 órai, szeptembertől pedig a 8.00-20.00 közötti nyitvatartásra.

Az őszi szemeszter kezdetekor ugyancsak tovább volt nyitva hétköznapokon a KCK (18.00-ig), az MK és az SZCK (mindkettő 17.00-ig). Három könyvtárunk (ÉTK, KCK, SZCK) szombati napokon is várta a felhasználókat.

Oktatás- és kutatástámogatás

Az open science, a nyitott tudomány a 21. század második évtizedének végére széles körben és egyre tágabb értelmezésben épült be a köztudatba és az egyetemi tevékenységekbe. A tendenciák ma már túlmutatnak a kutatási tevékenység publikált eredményeinek nyilvánosságán (nyilvántartás, mérés és elérés, open access). Ennek megfelelően a DEENK-ben is felkészülünk a teljes kutatási életciklus, a kutatási adatok, sőt az oktatás nyílt rendszerének támogatására, az abban való proaktív részvételre.

AZ EGYETEMI TUDÁSVAGYON KEZELÉSE, A KUTATÁSI TELJESÍTMÉNY NYILVÁNTARTÁSA

A legfontosabb kutatástámogató szolgáltatásunk a komplex informatikai rendszeren alapuló, sokrétű funkcionalitással bíró *iDEa Tudóstér*. A kutatói profil-adatbázisban elérhető bibliográfiai adatok révén pontos képet tudunk adni a kutatók, doktori iskolák, karok, intézetek és tanszékek tudományos teljesítményéről.

Az adatbázis bővülése

A szolgáltatás relevanciája elsősorban az adatbázisban rögzített adatok mennyiségétől és részletességétől függ. A Tudóstér évek óta kiegyensúlyozott ütemben bővül: 2020-ban 251 új tudósprofil jött létre, így a Debreceni Egyetem 3.475 volt és jelenlegi kutatója és 711 kutatási egysége (kar, doktori iskola, tanszék), valamint 279 pályázat rendelkezik ezzel az online adatlappal.

A feltöltött közlemény-adatok (cikkek, könyvrészletek stb.) száma 6.527 tétellel gyarapodott. A 2021 januári állapot szerint összesen 86.797 publikációról tárolunk információkat, melyekből 1.774 a 2020-as évben született.

A feltöltött publikációk kétharmadánál (65.788 tétel) maga a közlemény is rendelkezésre áll a Debreceni Egyetem elektronikus Archívumában (DEA). Az itt tárolt teljes szöveg alapján történik a kutatói teljesítmény hiteles igazolása is.

Információ-szolgáltatás az iDEa Tudóstérből

A tárolt adatokból a Tudóstér felületén naprakész, vizualizált statisztikák jelennek meg a közlemények típusa, nyelve, műfaja és tudománymetriai mérőszámokon (SCImago) nyugvó megoszlására vonatkozóan.

A kari szintű adatokat tekintve az látszik, hogy a betöltött közlemények számát illetően továbbra is az ÁOK áll az élen, amit a TTK, BTK és MÉK követ. A 2020-ra vonatkozó éves gyarapodás hasonló mintázatot követ, azzal a különbséggel, hogy a harmadik legtöbb közlemény (204) a GTK részéről került az adatbázisba. (4. ábra)

Publikációs Listák

A legfontosabb általunk kiállított igazolás a *Hitelesített Publikációs Lista (PuLi)*. 2020-ban az előző évhez hasonló mértékben, 396 alkalommal állítottunk ki PuLi-t kinevezésekhez, habilitációkhoz és különböző ösztöndíjakhoz.

A legnagyobb számban továbbra is PhD védésekhez (190 db), valamint kinevezésekhez (79 db) készülnek listák.

MTMT adat-lehasználási projekt

A kutatók adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítését megkönnyítendő, évek óta lehetőséget biztosítunk arra, hogy a Tudóstérben tárolt publikációs adatok – egy letölthető RIS fájl révén – közvetlenül átemelhetők legyenek a Magyar Tudományos Művek Tárába (MTMT). Erre azonban ellentétes irányban nincs lehetőség. A Tudóstér nem fogadhat adatokat az MTMT-ből, mert az ott tárolt publikációs adatok hitelessége – a teljes szöveg hiányában – nem minden esetben biztosított.

Annak érdekében, hogy az MTMT-ben jelenleg megtalálható 4.871 Debreceni Egyetemhez köthető szerző publikációs adatai bekerüljenek Tudóstérbe – s ezzel *alkalmasak legyenek a kutatói teljesítmény hiteles igazolására* – elkezdtek az MTMT-ben tárolt publikációs adatok évekre lebontott lehasználását, a Tudóstér-profilok kiegészítését, valamint az elérhető teljes szövegek archiválását.

A projekt során 14 ezer rekord ellenőrzése történt meg és 2.517 közlemény adatait vittük be az adatbázisba, további 500 pedig feldolgozásra vár. A lehasználási munkánk eredményeként a DE szerzők teljesítményének igazolásakor hatékonyabban végezhető el az MTMT-ben tárolt publikációs adatok az ellenőrzési folyamata.

NYÍLT HOZZÁFÉRÉSŰ (OPEN ACCESS) PUBLIKÁLÁS TÁMOGATÁSA

A Debreceni Egyetemen két formában valósul meg a tudományos eredmények nyílt hozzáféréseinek támogatása:

- a közlemények open access (OA) elhelyezésével a DEA-ban;
- a közlési díjak különböző mértékű átvállalása révén.

OA tartalmak elhelyezése a repozitóriumban

Az iDEa Tudóstérben tárolt közlemények 15%-a, összesen 13.813 publikáció már open access státuszú, de a 2020-as megjelenésűek több mint harmadának (552) érhető el a teljes szövegű változata az adatbázisban.

A legnagyobb arányban a GTK cikkeit tároljuk nyílt elérhetőséggel: a feltöltött publikációik 44%-a bír OA hozzáféréssel, amit a FOK és a GYTK követ 31, ill. 29%-os aránnyal. (5. ábra)

2020 legnépszerűbb Open Access tartalma is a GTK-n született meg: a Könyves, E., Vargáné Csobán, K.: *Gasztronómia és turizmus: elméleti jegyzet* c. dokumentumot 4.008 alkalommal töltötték le.

Közlési díjak fedezete

A Debreceni Egyetem 2016 óta a *közlési díj (Article Processing Charge, APC)* 50%-ának átvállalásával is ösztönzi a nyílt hozzáférésű folyóiratokban való publikálását, amit a kutatók évről-évre növekvő mértékben vesznek igénybe.

2020-ban 143 nyílt elérésű közlemény megjelenéséhez járult az intézmény ezen a módon, összesen 47.729 eFt értékben. A közlemények 97%-a Q értékkel (Scimago) rendelkező folyóiratban jelent meg.

A legtöbb támogatást az ÁOK kérte (61 cikk) amit a TTK (25 cikk) és a GTK (16 cikk) követ. (6. ábra)

Read&Publish támogatás

A EISZ információszolgáltatási program keretében megkötött Read&Publish szerződések alapján 2020-ban három tudományos kiadó (a Wiley, a Springer és az Elsevier) az előfizetések mellett 100%-os támogatással, további APC fizetés nélkül biztosítja open access publikációk megjelentetését.

2020-ban összesen 175 nyílt hozzáférésű közlemény jelent meg a szóban forgó kiadóknál. A legtöbb (88) a Springer folyóirataiban, míg az Elsevier-nél 55, a Wiley-nél 27 cikk született meg ezzel a támogatással.

A Read&Publish által nyújtott lehetőséget a TTK vette a legnagyobb arányban igénybe 69 közlemény esetén való megjelentetésével, amit az ÁOK (57 cikk) és az IK (11 cikk) követ.

Supporter Membership

A Debreceni Egyetem 2018 óta tagja az MDPI kiadó intézményi open access programjának, melynek keretében 10%-os közlési díjkedvezményt kapnak az intézményi szerzők.

Az MDPI-hoz tartozó open access folyóiratok magas Q értékkel és impakt faktorral bírnak, és a bennük közölt cikkek jellemzően gyorsan jutnak el a hazai és nemzetközi tudományos közösségekhez.

2020-ban november közepéig 107 publikáció jelent meg ennél a kiadónál.

FELHASZNÁLÓKÉPZÉS, KURZUSOK, TRÉNINGEK

Oktatási tevékenység a pandémia idején

2020-ban a könyvtárhasználatra vonatkozó oktatási tevékenységünk meghatározó részét mi is online keretek között valósítottuk meg. A hagyományos tantermi előadásokról a távoktatási formára váltást nagyban megkönnyítette, hogy

kurzusainkat már bő egy évtizede e-learning keretrendszerben szervezzük. A stabil technikai feltételek mellett, jól kidolgozott elektronikus tananyagok és a *szükséges kompetenciák* is rendelkezésre álltak.

Az oktató kollégák számára jól ismert a Moodle keretrendszer, s a tananyagok felépítése is lehetővé tette a távoktatási módszerekre való gyors áttérést. Leginkább az online előadásokkal kapcsolatos ismeretek (pl. Webex meeting) bővítésére kellett figyelmet fordítani, amit a nyári időszakban szervezett belső képzésekkel bonyolítottunk le.

A változékony körülmények és a korlátozások ellenére gyakorlati óráként hirdett kurzusainkon tíz kar összesen 1.123 külföldi és magyar hallgatója vett részt, s teljesítette a követelményeket.

A legnagyobb számban a külföldi *orvosi képzésekben résztvevőket* oktattuk: 448 általános orvos-, fogász- és gyógyszerészhallgató vette fel a „Library system” nevű tárgyat. Őket a *magyar orvosi képzések* (395 fő) és a *Műszaki kar* hallgatói (132 fő) követik.

A *tréningjeink* e-tananyagát apró módosításokkal szintén teljesen online kurzusokká alakítottuk, így a hallgatók azokat önállóan, oktató részvétele nélkül is el tudták végezni. A tavaszi, majd az őszi lezárások idején e tréningeket *szabadon elérhetővé tettük* bármely egyetemi hallgató számára.

A tavaszi időszakban ugrásszerűen megnőtt a szakdolgozatíráshoz kapcsolódó ismereteket közlő tréningek látogatottsága. A nyolc karon hirdetett „Hogyan írjunk szakdolgozatot?” c. online tananyagot az év folyamán 1292 felhasználó nyitotta meg: az érdeklődés a *GTK hallgatói* körében volt a legnagyobb (421 felhasználó) őket a *TTK hallgatói* (225 felhasználó) és az *MK hallgatói* (161 felhasználó) követik. A hivatkozások készítéséről szóló tananyagot 809 felhasználó nyitotta meg.

Oktatási tartalomfejlesztés

Tananyagfejlesztéseink elsődlegesen a modern 21. századi információkeresés, a tudományos kommunikáció, valamint a szakdolgozatírás alapvetéseivel kapcsolatos ismeretekre fókuszálnak. Emellett belső képzéseinkhez és egyéb szakmai továbbképzésekhez is e-learning tananyagokat készítünk. 2020-ban az alábbi új tananyagokat dolgoztuk ki:

- Az EFOP pályázatok keretében született „Kutatási adatkezelés”, „Open science”, valamint „Tudományos kommunikáció a XXI. században” című kurzusokkal *fiatal kutatók számára* igyekszünk hasznos ismereteket átadni;
- A „MARC katalogizálás” és a „Repozitóriumi tudnivalók” című anyagok belső továbbképzési céllal készültek;

- „Tudományos kommunikáció és adatbáziskeresés” címmel új e-learning tananyagot készítettünk az *Orvosi diagnosztikai analitikus képzésben tanuló hallgatóknak*;

Az elkészült tananyagok a 2021-es év során válnak elérhetővé a célközönség számára.

Módszertani fejlesztés folytatása

Az egyetemi közönség számára releváns tartalom előállítása mellett kurzusaink módszertani fejlesztése is oktatási tevékenységünk fontos elemét képezi. 2020-ban tovább folytattuk az előző évben megkezdett kísérletezést olyan módszertani irányok bevezetésére, melyek előmozdítják az oktatott tartalom hatékonyabb átadását és befogadását.

A coaching alapú oktatási szemlélet kialakítására irányuló projekt a teljes 2020-as évet lefedte. Egy külső szakértő bevonásával átfogó kutatás és igényfelmérés alapján többlépcsős képzési terv született. A nyári hónapokban szervezett, nyolcalkalmas tréning során 10 kolléga új módszertani kompetenciákat sajátított el, melyek gyakorlati alkalmazására az őszi szemeszterben hirdetett kurzusokban került sor.

A módszerek tudatos alkalmazásával kapcsolatos megfigyelések és tapasztalatok értékelése a szemeszter végén megtörtént, s a levont következtetések alapján tervezzük meg a 2021-es év oktatási tevékenységét.

Belső képzések

2020-ban is nagy hangsúlyt fektettünk tervezett belső képzések lebonyolítására, melyekhez a járványhelyzet okozta továbbképzések is kapcsolódtak

- A nyári hónapokban szervezett többalkalmas tréningen az ügyfélszolgálatban dolgozók kompetenciafejlesztésére került sor: a felhasználókkal közvetlen kapcsolatban álló könyvtárosok gyakorlati szituációkon keresztül sajátították el a 21. századi elvárásokhoz igazodó ügyfélszolgálati ismereteket.
- Sikeresen folytatódott a belső angol nyelvi melybe jelenleg 22 kolléga kapcsolódik be;
- A távoktatási feladatok megfelelő színvonalú ellátásához Webex, BigBluebutton és egyéb platformokhoz kapcsolódó továbbképzéseket tartottunk az oktatásban résztvevő kollégák számára.

A DEENK mint gyakorlati helyszín

Oktatástámogatási feladataink speciális területe a szakmai gyakorlat lehetőségének biztosítása. 2020-ban 25 hallgatót fogadtunk az Informatikai Kar Könyvtárin-

formatika Tanszékéről. Közülük 8 a Gyarapítási, 7 az Oktatás és Kutatástámogatási, 5 Szolgáltatásfejlesztési, 4 a Gyűjteménykezelési, és egy az Ügyfélszolgálati osztály munkafolyamataiba kapcsolódott be.

A hallgatókkal való közös munka során azon elképzelések is körvonalazódtak, melyek a nálunk végzett szakmai gyakorlat tartalmi újragondolását irányozza elő. Ezeket már a 2021-es év során szeretnénk életbe léptetni.

Virtuális tereink

A 2020-ban virtuális tereink elsődleges szolgáltatási környezetté váltak, de az elmúlt évek következetes fejlesztéseinknek hála a pandémia okozta kihívásokat felkészülten vártuk, tevékenységeink átemelése az online térbe különösebb buktatók nélkül zajlott le. Használóink az elvárásaiknak megfelelő virtuális környezetben vehették igénybe szolgáltatásainkat, mi pedig fontos tapasztalatokkal és tudással gazdagodtunk.

Virtuális tereink létrehozásakor kiemelt cél a felhasználó központú kialakítás, értékeink láthatóságának emelése és szolgáltatásaink minőségének javítása. Kapcsolódó projektjeink megvalósításában nem okozott különösebb fennakadást a járványhelyzet, sőt az abból fakadó kényszerpályák utat nyitottak hasznos fejlesztések megvalósításának.

DIGITÁLIS KÖNYVTÁR

Nagy lendületet vett a *Digitális könyvtárként* ismert szolgáltatási felületünk megújítása. A projekt elsődleges célja a korábban szétágazó, egymáshoz csak lazán kapcsolódó digitálizált gyűjtemények *egységes struktúrában való* összekapcsolása, valamint új digitális tartalmak előállítása és *online szolgáltatási felületen* történő elérhetővé tétele az egyetemi oktatás, a köznevelés és más társadalmi csoportok számára.

Online képgaléria

A projekt részeként született meg a DEENK *plakáttári gyűjteményében*, az *egyetemtörténeti képtárházban* található dokumentumokat és *régi térképeket* ma-gában foglaló az online képgaléria.¹

A jól struktúrált galériában jelenleg 935 plakát és 2.696, az egyetem történetéhez kapcsolódó kép, valamint 186 régi térkép böngészhető.

A képgaléria megszületését nagyban segítették azok az ismeretek és tapasztalatok, melyekre az előző évben, a DEAC 100 képgyűjtemény létrehozása során tettünk szert.

Régi könyvek tára

Szintén új felhasználói felületet kaptak a gyűjteményünkben fellelhető muzeális könyvek digitális verziói. A *Régi könyvek* honlapunkon böngészhető listájában² jelenleg 320 muzeális dokumentum teljes szövegű változata kereshető és tölthető le kiváló minőségben.

¹ A gyűjtemény elérhetősége: <https://galeria.lib.unideb.hu/>

² https://lib.unideb.hu/hu/dea-gyujtemeny/regi_konyvek

ADATREPOZITÓRIUM

A Debreceni Egyetem intézményi adatrepozitórium kialakításának célja, hogy *kutatói adatok publikálására* alkalmas infrastruktúrát biztosítson az egyetem kutatói és hallgatói számára. Az EFOP pályázat által finanszírozott projekt nem csupán a kutatások során keletkező adatok biztonságos tárolását és kezelését lehetővé tevő korszerű rendszer építését célozza, de az open science szellemiségének, a megosztás kultúrájának FAIR alapelveken³ nyugvó terjesztését és népszerűsítését is magában foglalja.

A fejlesztés első szakaszában a megfelelő technikai háttér kialakítása történt. A 2020-as évben sikerült a tesztszerver felállítása, valamint az éles szerver és a tárhely előkészítése az UD Infopark Nonprofit Kft. szakembereivel közösen. A választott keretrendszer és felhasználói felület tesztelése és kialakítása is megkezdődött.

EGYETEMI ONLINE FOLYÓIRATOK LÁTHATÓSÁGA

Harmadik éve működik a Debreceni Egyetem publikációs platformja, ami mára 30 online folyóirat számára kínál modern megjelenési felületet. A tudományos folyóiratok szerkesztőségei kihasználják a könyvtár által biztosított folyóiratmenedzselő rendszer (Open Journal System - OJS) nyújtotta lehetőségeket a szerkesztési folyamatok menedzselésére és a folyóiratok láthatóságának növelésére.

A DEENK módszertani tanácsadás mellett segíti a folyóiratok nemzetközi adatbázisokban való regisztrációs folyamatait és kiemelt figyelmet fordít a DOAJ⁴ követelményrendszerének való megfelelésnek. 2020-ban a DOAJ-ban regisztrált 6 hazai folyóirat közül 4 a Debreceni Egyetemről került ki.

---

³ FAIR= Findability, Accessibility, Interoperability, Reusability.

⁴ Directory of Open Access Journals – a nyílt elérésű tudományos folyóiratok nemzetközi registere.

Fizikai tereink

Stratégiánk alapvető eleme, hogy fizikai tereink mindenben megfeleljenek a 21. század elvárásainak. Felhasználóink számára innovatív, rugalmas és sokféle tevékenységet támogató környezetet kínálunk, ami sikerrel töltheti be életükben az otthon és a munka melletti *harmadik tér* szerepét is.

Tereink kialakításakor olyan értékrendet igyekszünk kifejezni, mely a korábbtól eltérő módon közelít a könyvtár és felhasználói közötti viszonyhoz, az intézmény küldetéséhez, szűkebb és tágabb környezetében betöltött szerepeihez.

Az egyik legfontosabb tendencia, hogy a könyvtárosaink fokozatosan kivonulnak az olvasói terekből, szabadon az olvasók rendelkezésére bocsátva azt: felszámoltuk a korábbi olvasószolgálati pultokat, s helyükön tanulóhelyeket alakítottunk ki. Ezzel párhuzamosan egyre nagyobb hangsúly kerül a felhasználók tájékozódását megkönnyítő rendszerekre, a világos és egyértelmű feliratokra, a *felhasználói élmény* középpontba helyezésére és az *önkiszolgáló funkciók erősítésére*.

Ügyfélszolgálati kapacitásainkat pedig elsősorban az ezek megfelelő színvonalú biztosításához elengedhetetlen mérésekre, megfigyelésekre, elemzésekre és a felhasználót középpontba állító szolgáltatástervezésre csoportosítottuk át.

BTEK ÉS ÉTK ÚJRANYITÁSA

A BTEK és az ÉTK felújított tereit egy, a tervezettnél szerényebb keretek között lebonyolított megnyitó ünnepséget követően adtuk át a nagyközönségnek. A rövid, mindössze pár hónapos nyitvatartás alatt szerzett tapasztalatok, a bemutató jellegű körbevezetések visszajelzései, a használói mérések adatai alapján bátran következtetünk arra, hogy a térátalakítás eredménye találkozott a használói igényekkel.

A megújult terek hatása átlépte az egyetem falait is, miután azok bekerültek az „Év közösségi Tere 2020” elnevezésű megmérettetésbe, ahol az olyan építészeti megoldásokat díjazták, melyek kreatív és innovatív módon formálják az irodapiacot, a munkáltatói kultúrát, ezzel teremtve új értékeket. A még zajló szavazáson a BTEK olvasóterme a legesélyesebb jelöltek között van, s ezzel a közösségi terek vonatkozásában a piaci szféra szereplőinek méltó versenytársává váltunk.

KREATÍV MŰHELY

Az év során kiemelt projektént dolgoztunk az újonnan létrehozott kreatív műhely (makerspace) nyújtotta lehetőségek feltérképezésén és a kapcsolódó szolgáltatási stratégia megtervezésén. Egy *hallgatókat is* magában foglaló munkacsoport alaposan elmélyült a 3D képalkotás és nyomtatás, valamint VR technológia megismerésében, miközben széles körben feltérképezi ezek egyetemi képzésekben történő gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit is. A körvonalazódó koncepciókat

a 2021-es év során szeretnénk a tanszékekkel közös workshopokon tovább finomítani annak érdekében, hogy a műhely által kínált szolgáltatásaink releváns szerepet játszassanak az egyetemi képzésben.

A munkacsoport tagjai egyre alaposabb tudás birtokába kerülnek az új technológiákkal kapcsolatosan. Felhalmozódó ismereteiket belső platformjainkon (blog, wiki) és folyamatokban rögzítik, s így olyan tudás-bázist hoznak létre, mely alapját képezheti a későbbi tájékoztatási és támogatási szolgáltatásoknak.

ÖNKISZOLGÁLÓ KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE - RFID BERUHÁZÁSOK

A járványidőszakban különösen nagy hangsúlyt kaptak azon szolgáltatásaink, melyeket felhasználóink a szükséges szociális távolság betartásával tudtak igénybe venni.

Teljessé vált az RFID-technológia adaptálása a BTEK-ben. A felhasználói tevékenység monitorozása, valamint a visszajelzések alapján hangoltuk finomabbra a rendszer működését: módosításokat kértünk önkölcsönző felhasználói felületén, a kapu visszajelző rendszerében, a könyvbedobó működésében és teszteltük a forgalomszámláló kamerákat.

A rendelkezésre álló adatok az önkiszolgáló RFID rendszerek kialakítására fordított beruházásaink⁵ megfelelő hasznosulását mutatják.

A novemberi bezárás időpontjában ugrásszerűen nőtt meg a BTEK automata könyvvisszavételi termináljának forgalma: a korábbi 4-600 példányos mennyiség után az itt történő visszavétel száma ekkor elérte a 900-at, s az azóta eltelt hónapokban is 1000-1200 között alakul.

Folytatódott a könyvtári állomány előkészítése is az RFID technológia további kiterjesztéséhez. Az elmúlt évben a kölcsönözhető dokumentumok kétharmadát, 43.836 példányt szereltünk fel rádiófrekvenciás címkékkel. Mostanra az ÉTK teljes szabadpolcos állománya is alkalmassá vált az önkiszolgáló kölcsönzés és visszavétel megvalósítására.

Az ÉTK mágneskapujának meghibásodása itt is sürgetővé tette az RFID technológia mihamarabbi bevezetését aló áttérést, ami az épület sajátosságaiból kifolyólag infrastrukturális átalakításokat is megkövetel. Ezek 2021. elejére érnek véget.

A technológiai átállás a tervezett ütemezés szerint zajlik. A legnagyobb forgalmú egységünkben szerzett tapasztalatok nagyban elősegítik a rendszer további kiterjesztését, amit 2021-ben a KCK-n fogunk tovább folytatni.

---

⁵ Az RFID eszközökre fordított összeg 2020-ban: 11.829.796 Ft

TÉRRENDEZÉSI MUNKÁLATOK A PANDÉMIA IDEJÉN

A járványhelyzet okozta kényszerű bezárások alatt erőforrásaink meghatározó részét különböző belső felújítási és állományrendezési munkálatok elvégzésére is fordítottuk.

- Három könyvtárunkban (BTEK, ÉTK, MK) egyszerűsítettük dokumentum- és polcjelzeteinket, s ezzel együtt azok grafikai újratervezése is megtörtént;
- A raktári kapacitások hatékonyabb kihasználása érdekében nagyobb volumenű állományátrendezést végeztünk a BTEK raktáraiban, ami összekapcsolódott az érintett munkafolyamatok átalakításával;
- Folytatódtak a Szolnoki Campus Könyvtár integrációját követő állományrendezési és katalogizálási feladatok;
- A KCK-n lezajlottak az oda költöző munkafolyamatok miatt megnövekedett dolgozói létszámból fakadó átalakítások (munkaállomások bővítése, vizesblokk és közös helyiségek átalakítása)
- Az év végén elkezdődött az ÉTK első és második emeleti padlózatának felújítása, a gyűjtemény elhelyezésének áttervezése és az állományvédelmi kapu áthelyezése. A munkálatok 2021. elején fejeződnek be.

Munkatársi terek racionalizálása

A 2020-as évben egy átfogó koncepció keretében változtattuk meg a munkatársak fizikai elhelyezését. A koncepció kidolgozásakor igyekeztünk a korábbi szokásjog adta kereteket felszámolni, s azokat *racióális, eredményközpontú szemlélettel* újra tervezni. Az alábbi szempontok megvalósítására törekedtünk:

- A munkaállomások kialakítása és a dolgozók elhelyezése mindenben támogassa az adott munkafolyamat hatékony elvégzését;
- Az egy munkafolyamathoz kapcsolódó csoportok lehetőleg egymáshoz közel helyezkedjenek el;
- A különböző igényű feladatokhoz eltérő infrastrukturális feltételeket biztosítsunk. Kreatív jellegű, csoportos feladatokhoz pl. nagy, 6-8 fős helyiséget, míg elmélyült, egymással nem összekapcsolódó feladatokhoz kisebb, szeparált munkaállomásokat rendeltünk;
- A kialakítás az osztályok és munkacsoportok jövőbeni feladataihoz, célkitűzéseikhez is igazodjon (pl. állandó ügyfélszolgálati háttéirodák kialakítása);
- Mindezeket a dolgozók tapasztalatából származó szempontok és egyedi igények egészítették ki.

Az irodák átrendezése óta eltelt fél év tapasztalatai a változtatás pozitív hatásait mutatják. A feldolgozási, digitalizálási folyamat hatékonysága nőtt, és a munkatársak visszajelzései is elsősorban az előnyöket hangsúlyozzák.

NAPI ÜZEMELTETÉS ÉS INFRASTRUKTÚRA

Szolgáltatási infrastruktúra

Könyvtárainkban összesen 1.157 olvasói férőhely áll rendelkezésre, melyek 22%-a számítógépes munkaállomás. A hallgatói számítógépek 59%-a korszerű, három évnél fiatalabb PC-ből áll.

Az átépítések következtében 24 férőhellyel növekedett a BTEK kapacitása. Az ÉTK III. emeleti előadótermét az olvasói terekből leválasztva alakítottuk ki, ennek következtében ott némileg kevesebb a férőhelyek száma, de a praktikusabb kialakítás (fotelek, kanapék, tanulóboxok) és a tanulószobákban létrehozott 57 ülőhely kompenzálja csökkenést.

Eszközleltár

A DEENK közel 10.000 tárgyi eszközének nyilvántartását és négy leltárkörzetben történő nyomon követését a nyílt forráskódú GLPI (Gestionnaire Libre de Parc Informatique) rendszer segíti. A program a számítógépek és alkatrészeik könyvelési feladatai mellett lehetővé teszi egyéb berendezések, köztük fogyóeszközök (például nyomtató patronok) leltározását, valamint a műszaki támogatási szolgáltatás megszervezését is.

Az egyetem Informatikai Szolgáltató Központjával közösen indított projektünk keretében az állományunkba kerülő eszközeinket – a dokumentumokhoz hasonlóan – RFID tagekkel látjuk el, melyek révén a nyilvántartás pontosabbá, az eszközmozgások nyomon követése hatékonyabbá válik. Annak lehetőségét is kutatjuk, hogy az RFID kódok és a hozzájuk tartozó eszközök adatai bekerüljenek az egyetem SAP programjába.

Partnerkapcsolatok és kommunikáció

A könyvtár stratégiai célkitűzéseinek és mindennapi működésének egyaránt alapfeltétele a külső és belső partnerekkel folytatott kommunikáció határozott tervek szerinti megvalósítása, kapcsolatainak ezek mentén történő kialakítása, ápolása.

Kommunikáció 2020-ban

A pandémia kommunikációs szempontból is komoly kihívásokat jelentett: a gyorsan változó helyzetet hasonlóan gyors és hatékony kommunikációval kellett támogatni annak érdekében, hogy felhasználóink pontos és időben érkező információkat kapjanak a szolgáltatásváltozásokról, ill. az oktatási-tanulási feladatok végzését segítő lehetőségekről.

Az elmúlt években nagy hangsúlyt fektettünk kommunikációs rendszerünk és a hozzá kapcsolódó munkafolyamatok kialakítására. A járvány kitörése e téren is igazi megmérettetés volt, de hamar kiderült: a megelőző években kialakított csatornáinknak, bejáratott módszereinknek, s egyre gyarapodó ismereteinknek köszönhetően gyorsan és hatékonyan tudunk reagálni.

KÜLSŐ KOMMUNIKÁCIÓ

A járvány idején különösen nagy hangsúly került a *könyvtári honlapon* elérhető információk közvetítésére. Ennek érdekében *átfogó tájékoztató oldalt* készítettünk, ahol összefoglaltuk a könyvtári szolgáltatások aktuális tudnivalóit, ismertettük ideiglenesen bevezetett szolgáltatásainkat (pl. Elearning2020), folyamatosan frissülő listát állítottunk össze a tanulást, kutatást segítő *adatbázisokról, elektronikus gyűjteményekről*, valamint a kiadók által átmenetileg elérhetővé tett *ingyenes tartalmakról*.

A Google analytics mérései alapján honlapunk forgalma meghaladta a félmilliót, *keresőválasztó* szolgáltatásunkat pedig 45 ezer alkalommal használták. Az elemzéséből az látszik, hogy felhasználóink az elsősorban online katalógusunkban és discovery felületünkön indítottak kereséseket.

Rendelkezésre álló eszközeinkkel igyekeztünk elősegíteni a járvánnyal kapcsolatos, *megbízható tudományos információk* széleskörű terjesztését.

- Instantscience nevű blogunkon egy rendszeresen bővített listában olyan, magyar affiliációval rendelkező kutatási eredményeket, kéziratokat és

ajánlásokat gyűjtöttünk össze, amelyek a COVID-19 kutatásához kapcsolódnak. E gyűjtést később a Medinfo koronavírus oldala⁶ is átemelte.

- Hasonló céllal elemeltük ki külön gyűjtésben a *Debreceni Egyetem szerzőinek COVID-19-hez köthető publikációt* az iDEa Tudóstér oldalán. A lista jelenleg 30 tanulmányt tartalmaz.

Tájékoztatási forgalmunkat központi email címünkre (info@lib.unideb.hu) irányítottuk, melynek kihasználtsága a korábbi sokszorosára nőtt: több mint 2 és fél ezer ide befutó kérést kezeltünk általános kérdésekkel, kölcsönzésekkel, szaktájékoztatási igényekkel, adatbázisokkal és az elektronikus szolgáltatásaink használatával kapcsolatosan.

A szolgáltatásokhoz, gyűjteményekhez kapcsolódó további email címeinken összességében csaknem hatezer levél érkezett hozzánk.

Közösségi média felületek

A Magyarországon jellemző trendnek megfelelően a legfontosabb social media profilunk a *Facebookon* található. Itt elsősorban szolgáltatásokról és azok változásáról, az adatbázisok használatokról, képzésekről és tréningekről adunk tájékoztatást a 2.400 követőnknek.

A járványhelyzet körülményei között jelentősen emelkedett a felületen zajló interakciók száma. Felhasználóink napi szinten követték az itt közzétett információkat, eseményeket, megosztásokat.

Néhány példa: a „*Tréning tananyagok a Debreceni Egyetem polgárainak*” poszt több mint 2.000, a „*Változott könyv visszaadás*” 1.782, a kölcsönzés májusi újraindításáról szóló bejegyzés pedig 3.211 elérést produkált megosztásának első hetében. Ezek alapján állítható, hogy a pandémia idején a Facebook oldalunk volt az egyik legfontosabb kommunikációs csatornánk a 18-24 éves korosztály körében.

Hasonló növekedést könyvelhetünk el az *Instagram* oldalunk látogatottságát illetően is. A népszerű képmegosztón alapvetően könnyedebb, „személyesebb” hangvételű posztokat közvetítünk, melyek alatt ugyancsak erősödött az interakciók mennyisége is. Az alapvetően eltérő jellegű közösségi felületen jelenleg 243 bejegyzéssel és 717 követővel rendelkezünk.

A social media kampányaink többségét nem csak egy adott platformra tervezzük, hanem igyekszünk olyan tartalmakat előállítani, amelyek átemelhetők a különböző platformokra. Elemzéseink alapján az látszik, hogy a „sztarik” és Instagram feed-ekre érkező interakciók száma magas. Szintén népszerűek a kép- és videó tartalmak. Ez utóbbiak esetében azonban fontos, hogy a rövidebb, maximum 30 másodperces felvételek megtekintési aránya elfogadható, a hossz növekedésével párhuzamosan az interakció

---

⁶ <https://medinfocovidinfo.wordpress.com/>

mennyisége látványosan csökken. Ez az információ a ráfordított erőforrások tervezése szempontjából bír elsősorban jelentőséggel.

Általános jellegű tájékoztató tevékenységünk szintén növekvő mértékben terelődik át a közösségi média oldalakra. A bejegyzések alatti kommentek mellett a Facebook Messenger üzenőjében is rendszeresen fordulnak hozzánk kölcsönzési, nyitvatartási és egyéb szolgáltatásokkal kapcsolatos információkért.

Könyvtári podcast

Könyvtári rendezvényeink kényszerű elhalasztása volt a fő motivációja a podcastokkal kapcsolatos érdeklődésünk gyakorlati megvalósításának. A 2019-ben útjára indított *Könyvpatika* nevű könyvajánlónk szerves részét képezték különböző szakterületek képviselőivel folytatott nyilvános kerekasztal beszélgetések, melyek közül azonban csak egyet tudtunk a lebonyolítani. A podcast fejlesztése arra adott lehetőséget, hogy *e beszélgetéseket az online térbe emelve* továbbra is megvalósíthassuk a Könyvpatika által kitűzött célokat.

A legnépszerűbb platformokon (Spotify, Google Podcast, Youtube stb.) elérhető műsor az *AUDmax*⁷ nevet kapta, s elsődlegesen *tudománynépszerűsítő tartalmakkal* igyekszik egyetemi és egyetemen kívüli célközönséget megszólítani.

A könyvtári környezetben egyelőre ritka, innovatívnak számító megoldás sikeres utat járt be eddig: 2021. januárjáig összesen 6 műsor készült, melyek hallgatottsága meghaladja az ezret, s leginkább a 28-34 éves korosztály körében örvend népszerűségnek.

Az AUDmax azóta új ággal is kiegészült: az *„AUDmax plusz”* elsősorban a könyvtárszakmai kérdésekben folytatott beszélgetésekkel igyekszik az arra érdeklődő célközönséget megszólítani, valamint bővíteni e szakmai terület képviselői közötti partneri diskurzus lehetőségeit.

Blogok és további felületek

Folyamatos a cikkek megjelenése az *instantscience.hu* nevű blogunkon is. Az írássok a kutatói társadalmat igyekeznek eligazítani a 21. század tudományos kommunikációjának világában, különös tekintettel a jelenlegi helyzetre, s az e téren kínákozó lehetőségekre, főleg a nyílt hozzáférés területén.

A blogon 54 cikk jelent meg 2020-ban, s csaknem 50 ezer látogatást regisztráltunk. A legnépszerűbb tartalmak a publikálás és open science témakörben születtek, a legtöbb alkalommal a „A szerzői archiválás útvesztőjében” című bejegyzést nyitották meg (1175).

A nyitott tudomány legfontosabb magyarországi weboldalán, az *openscience.hu*-n ugyancsak rendszeresen közlünk a kutatói társadalom érdeklődésére számot tartó híreket: 2020-ban 30 bejegyzést helyeztünk el itt.

---

⁷ Elérhetősége: <https://lib.unideb.hu/hu/podcast>

BELSŐ KOMMUNIKÁCIÓ

A 2020-as év számos tekintetben hozott változást a belső kommunikációs folyamatban is. A home office nem csupán a munkaszervezés korábbi kereteit, de a belső információáramlás és a beszámolási rend tekintetében is változásokat indukált.

A kommunikáció gerince természetesen a virtuális térbe helyeződött át, de az e-mail mellett teljesen új csatornákon zajlott: a kollégák körében elterjedté váltak a video-konferencia és chat alkalmazások (MS Teams, Zoom stb.). Az egymástól távol lévők kollaboratív munkájának hatékonyabbá tételéhez nagy mértékben használjuk ki az Office 365 és a SharePoint kínáta lehetőségeket.

Belső kommunikációnk központi elemét a munkatársi blogunk, a *Szabadpolc* jelenti. Szerepe kettős: a folyamatos tartalomgyártás (hírek, szakmai tartalmak, munkaügyi tudnivalók stb.) mellett ide csatornázódnak be a fontos munka- és feladatszervezési elemek is (munkarend nyilvántartás, belső wikipaedia, minőség-irányítási tartalmak stb.).

2020-ban összesen 139 bejegyzés született az oldalon. A tartalom előállítása elsősorban a Kommunikációs és marketing csoport feladata, de törekszünk a lap tartalmának közösségi jellegű szerkesztésére. Ehhez kapcsolódóan kedvező tendencia, hogy a cikkek minegy 40%-át a szervezet dolgozói jegyzik, s a vezetők 92%-a küldött be tartalmat.

A pandémia hatása a cikkek eloszlásában is érzékelhető. A legtöbb cikk április (18), május (19) és június (17) hónapban született, ekkor írtuk a cikkek több, mint 38%-át.

Jelentőségének megfelelően folyamatosan monitorozzuk a Szabadpolc működését és hatását a szervezetben. Egy általános felmérést követően elkezdődött a tartalomgyártás módszertani sajátosságainak felülvizsgálata annak érdekében, hogy az információs felület fenntartása és hasznosulása a szervezet életében kellő egyensúllyal valósuljon meg. A kutatási folyamat alapján levont következtetések és módosítások életbe léptetése a 2021-es év fontos célkitűzése a belső kommunikáció területén.

Könyvtári programok, online tartalmak

Az elmúlt évben tervezett programjaink nagy részét nem tudtuk a hagyományos módon lebonyolítani, de rendezvényeink egy részét sikerrel emeltük át az online térbe.

A Könyvpatika podcast formájában való „újjaszületése” mellett a Facebook videóként megvalósított Lélekmelengető koncertek népszerűsége is kiemelkedő volt: a Zeneművészeti Kar hallgatóival közös, öt videóból álló sorozat 1.000 feletti megtekintés mellett 54 országos szintű sajtómegjelenést eredményezett.

További online tartalmak és népszerűségük:

- Magyar Költészet Napja (videómontázs)
800 megtekintés, 15 kulturális-, helyi-, és országos médiumban megjelent hír;
- DEENK motivációs videó
516 megtekintés, 15 interakció;
- Átmenetileg elérhető adatbázisok (videotutorial)
1.400 megtekintés, 15 interakció
- Webináriok a honlapon (videotutorial)
410 megtekintés, 15 interakció
- Önkölcsönző használata (videotutorial)
1.900 megtekintés, 20 interakció
- A Sziget (bemutatóvideó)
1.200 megtekintés, 54 interakció

Az eredeti tervekhez képes szerényebb formában, de hagyományos módon sikerült az újjáépített tereink *megnyitó ünnepségét* megtartani. A fenntartó minisztérium, az egyetem vezetői és a szakma képviselőinek jelenlétében lezajlott esemény országos szintű sajtóvisszhangot generált: 28 különböző felületen és műsorban jelentünk meg, amelyben televíziós, rádiós és online lapok is szerepeltek, de még az országos bulvársajtó ingerküszöbét is áttörte.

További események:

- Szeptember-október folyamán körbevezetéseket szerveztünk új tereinkben érdeklődő csoportoknak. A bemutatók tematikáját a jelentkező célcsoportokhoz igazítva határoztuk meg;
- Csatlakoztunk az Egyetem online DEXpo rendezvényéhez, melynek keretében egy bemutató videót forgattunk a könyvtárban;
- Sikeres online megmozduláson adtunk fantázianeveket a tanulószobáinknak, mellyel az új szolgáltatásra irányítottuk a hallgatók figyelmét;
- A Debreceni Egyetemi Memes szerkesztői egyhetes megosztás-sorozatban népszerűsítették a könyvtárat.

Gyűjteményünk

A DEENK közel 6 millió dokumentumot számláló gyűjteménye a második legnagyobb és az egyik legsokoldalúbb az országban. Összetétele kifejezi és segíti megvalósítani mindazon szerepeket, melyeket egyetemi és nemzeti könyvtárként betöltünk a város és az ország életében.

A mi feladatkörünkbe tartozik Debreceni Egyetem információforrásainak (adatbázis, könyv, folyóirat) beszerzése és szolgáltatása. A nyomtatott dokumentumokat a könyvtár kilenc szolgáltatási helyén a felhasználói kör földrajzi elhelyezkedéséhez igazítjuk. Az elektronikus információforrásokat az egyetem bármely számítógépéről és egyetemi polgárok számára – jogosultság-azonosítás után – a világ bármely pontjáról elérhetővé tesszük.

A gyarapodás forrásai

Gyűjteményünk 2020-ban 24.478 db dokumentummal gyarapodott, összesen 304.829 eFt értékben. Az év végi leltáradatok szerint a DEENK teljes fizikai dokumentum-állománya 5.892.999 tétel.

A könyv- és folyóiratvásárlás költségvetését az egyes karok biztosítják. A DEENK által kezelt összeg 2020-ban 25.565 eFt, melyet a karokkal egyeztetve használtunk fel. (7-8. ábra)

A dokumentumgyarapodás számszerűleg legnagyobb részét továbbra is a kötelesepéndányok tették ki. 2020-ban összesen 19.824 db könyv, kotta, térkép, CD, valamint folyóirat érkezett hozzánk az Országos Széchényi Könyvtárból és helyi kötelesepéndány-beszolgáltatásból, mintegy 214.827 eFt értékben.

További gyarapítási forrásaink a *Márai-programból* (500 eFt értékben) valamint az *SZIA 1%-os felajánlásból* származtak. Ez utóbbinak köszönhetően 326 eFt-os értékben újíthattuk meg szakmai módszertani gyűjteményünket. Az *ajándék és csere* forrásból származó gyarapodás továbbra is csökkenő tendenciát mutat: 2020-ban 1.840 db. dokumentum került ez úton a gyűjteményünkbe, 10.542 eFt értékben. (9-12. ábra)

KÖNYV ÉS FOLYÓIRAT

Magyar folyóiratok beszerzése

A vonatkozó kormányrendeletben⁸ foglaltaknak megfelelően a *vásárolt magyar sajtótermékek* beszerzését a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (KEF) erre létrehozott portálján keresztül bonyolítjuk le. E folyamatban a könyvtár az egész egyetemre vonatkozóan begyűjti a folyóiratokkal kapcsolatos igényeket, s ellenőrzi, hogy azoknak mekkora része rendelhető a központi KEF-portálon keresztül.

⁸ Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóságról szóló 250/2014. (X.2.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés m) pont

Az elérhető címeket ezt követően rendeljük meg, a többről az igénylő karok saját hatáskörben döntenek.

A KEF-rendelések teljes adminisztratív ügyintézését (az igényfelmérésektől kezdődően egészen a reklamálásokig) a könyvtár bonyolítja.

A 2020-as évre vonatkozóan összesen 583 cím ellenőrzése történt meg, melyből 230 cím 238 példányára adtunk rendelést a központi portálon 5.129 eFt értékben. A rendelt címekből 121 került a DEENK gyűjteményébe.

Külföldi folyóiratok beszerzése

A külföldi folyóiratok (nyomtatott és/vagy online) rendelése központosított közbeszerzés során történik. 2020-ban 187 címre fizettünk elő összesen 89.700 eFt értékben.

A folyóiratok harmada (66 cím) csak nyomtatott, 35 cím csak online, míg 86 cím mindkét formátumban elérhető.

Elektronikus és nyomtatott könyvek beszerzése

2020-ban vásárlás útján 2.277 db nyomtatott könyv került a gyűjteménybe, 23.564 eFt értékben. Elektronikus könyveink száma ebben az évben 28 örökvásárolt példánnyal nőtt, így jelenleg 8.053 ilyen dokumentumot kínálunk felhasználóinknak. (13. ábra)

Míg a graduális képzésben továbbra is a nyomtatott könyvek (hallgatói többpéldányok) játszanak nagy szerepet, addig az e-könyvek jellemzően a PhD-képzéshez, vagy kutatáshoz vásárolt dokumentumok, melyeket változó licencű (1-3 felhasználós, vagy korlátlan példányszámú) előfizetések formájában biztosítunk.

ADATBÁZISOK SZOLGÁLTATÁSA

A Debreceni Egyetemen 2020-ban összesen 61 adatbázis állt az egyetem polgárainak rendelkezésére, melyek közül 16 multidiszciplináris, 29 szakadatbázis és 16 egyéb jellegű (referenciakezelő, plágiumszűrő stb.). Az adatbázisokban hozzáférhető címfeleségek száma 32.428 cím, a beszerzésre fordított összeg 369.363 eFt-ot tett ki.

A pandémia az adatbázisok tekintetében is szokatlan mozgásokat okozott. A kiadók által követett nyitási gyakorlatnak köszönhetően a tavaszi időszakban rekordszámúra nőtt a rendelkezésre álló adatbázisok száma, mely április-május során érte el a tetőpontját: ekkor 132 adatbázis elérésére volt felhasználóinknak otthonról is lehetősége a könyvtár szolgáltatási rendszerén keresztül.

DIGITALIZÁLÁS**KDS-K pályázat eredményei**

A *Digitális könyvtárral* kapcsolatos fejlesztések megvalósítását nagyban elősegítette az Emberi Erőforrások Minisztériuma által meghirdetett *Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia*, melynek lebonyolítója az Országos Széchényi Könyvtár.

A pályázat keretein belül főként a muzeális dokumentumaink eddigénél magasabb szintű digitalizálását tűztük ki célul, hogy ebből az oktatás és kutatás céljaira alkalmas szolgáltatásokat építhessünk.

A megvalósítás részünkről 2020 áprilisában kezdődött, s az év folyamán a 2021 márciusáig kitűzött célérték 72%-át, mintegy 18.000 oldalnyi anyagot (83 kötet) digitalizáltunk.

A pályázaton elnyert összegből muzeális dokumentumok digitalizálására alkalmas Zeutschel OS 15000 Advanced Plus A3 méretű könyvszkennert vásároltunk, mely a meglévő A2 méretű dokumentumok digitalizálására alkalmas OS 12002 Advanced Plus szkennert kiegészítve lehetővé teszi a kapacitás bővítését nem csupán mennyiségben, de az archiválendő dokumentumok típusát illetően is.

2020-as digitalizálási munkálataink az alábbiakra terjedtek ki:

- *Muzeális dokumentumok közkinccsé tétele.*
Olyan, főleg magyar nyelvű dokumentumokat választottunk ki tudományterületek szerinti csoportosításban, melyek más gyűjteményekben nem érhetők el, vagy a nálunk lévő példány jellemzői miatt tekinthető unikálisnak.
- *Szolgáltatásaink működtetéséhez szükséges digitalizálás.*
A napi munkához szükséges digitalizálási feladatok (pl. könyvtárközi kölcsönzés, E-learning2020 anyagok stb.).
- *Egyetemtörténeti anyagok digitalizálása.*
A Klinikai Központtól kapott régi (1918-1980-as évekig) jegyzőkönyvek digitalizálása. A bennük lévő érzékeny adatok miatt ezeket nem tudjuk nyilvános szolgáltatási keretek között nyújtani, de egyetemi belső használatban fontos források.
- *Egyetemen születő publikációk.*
A Publikációs csoport által megjelölt egyetemi publikációk, melyek teljes szövege még nincs archiválva a DEA-ban, de metaadataik szerepelnek a Tudóstérben és az MTMT-ben.
- *Egyetemi periodikumok főlépéldányainak digitalizálása.*
A többes példányok digitalizálásával raktári terek szabadulnak fel, a szerkesztőség, illetve kiadó politikája szerint tartalmuk vagy az intézményi repozitóriumba került az egyetemi bibliográfia hiányzó anyagait egészítjük ki belőle.

- *Online digitális galéria bővítése.*
Az év nagy részében a szolgáltatás elindítása és az eddig digitalizált anyag adattisztítása zajlott, de elkezdtek a plakátok, illetve az egyetemtörténeti fotók gyűjteményének bővítését, a fizikai állomány digitalizálását.
- *Katalóguscédulák online elérhetővé tétele.*
Ezzel az online katalógusban még nem kereshető állomány elektronikus böngészését segítjük elő. A muzeális könyvek és térképek tárgyi feltárását biztosító katalógusok mellett a kéziratár betűrendes katalógusát, a színháztörténeti gyűjtemény, illetve a régi hallgatói dolgozatok katalógusait digitalizáltuk, melyekhez terveink szerint 2021 tavaszára online elérhető szolgáltatási felületet készítünk.

A gyűjtemény és gondozása

KÖZPONTI FELDOLGOZÁSI FOLYAMAT KIALAKÍTÁSA

A 2020-as év legnagyobb szabású gyűjteményépítési projektje a *kötelespéldányok* feldolgozásához kapcsolódó folyamatok átalakítását célozta. Miután a BTEK újonnan kialakított ismeretterjesztő és szórakoztató jellegű gyűjteménye főként kötelespéldányokból gyarapszik, kardinális jelentőségű volt, hogy az új megjelenésű könyvek a *lehető legrövidebb idő alatt* (két, legfeljebb négy héten belül) a polcokra kerüljenek.

A központi feldolgozás helyszínét a Kassai úti Campus Könyvtárban alakítottuk ki, ahol három gyarapító, nyolc feldolgozó és egy gyűjteményszervező kolléga kapott elhelyezést. Ezzel együtt a korábbi folyamatokat is a kitűzött célok és az új infrastrukturális adottságoknak megfelelően alakítottuk át.

A racionalizálási szándékunk nem állt meg a könyvtár falainál. Az OSZK-val folytatott egyeztetések eredményeképpen a központi elosztó helyen is sikerült a részünkre gyűjtött példányokat speciálisan erre a célra vásárolt ládákba előkészíttetni, így csökkentve a szétosztásra, szállításra időt.

A járványhelyzet következtében az új feldolgozási folyamat teljes létszámmal csupán az év rövid időszakában működhetett, de az eredmények a változtatások sikerére engednek következtetni: a szórakoztató irodalmi gyűjtemény gyarapodása megfelelő ütemű, a zömében csökkentett létszámmal zajló feladatellátás ellére az állományba vett kötelespéldányok száma is csupán kis mértékben marad el a tavalyi év mennyiségétől. Az év végére sikerült a folyóirat-érkeztetés korábbi lemaradásait is nagy részben felszámolni.

Mindazonáltal korai még messzemenő következtetéseket levonni, hiszen 2020-ban nem volt lehetőség az állandó keretek közötti működésre. A központi feldolgozás átfogó értékelésére és a szükséges módosítások elvégzésére 2021-ben fogunk sort keríteni.

ÁLLOMÁNYELLENŐRZÉS

A 2020-ban a BTEK kurrens-folyóirat raktárában hajtottunk végre állományellenőrzést, mintegy 10.300 db dokumentumot ellenőrizve. A munka eredményeképpen megkezdődhettek a tagkönyvtárak közti folyóiratállomány mozgatók és összevonások.

ELEKTRONIKUS NYILVÁNTARTÁS

Online katalógusunkba 2020-ban 23.962 db új rekord került, mely kétharmada kötődik a DEENK-hez, a fennmaradó rész a tanszéki könyvtárak és A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Maróthy György Könyvtára katalógusát gyarapítja.

Integrált könyvtári rendszer frissítés

2020 szeptemberében, hosszabb előkészítő munka után került sor integrált könyvtári rendszerünk, a Corvina átfogó frissítésére. A verzióváltás az online katalógus felhasználói felületének jelentős változását hozta: az átalakított elrendezésnek és a rezponzív kialakításnak köszönhetően mobil eszközönök is jól használhatóvá vált.

Véglegesítettük emellett a pénzügyi és számlázási modulok integrációját, valamint teszteltük és aktiváltuk az *online előjegyzési modult*. Ez utóbbinak köszönhetően a dokumentumok előjegyzése is távolról elvégezhetővé vált a felhasználók számára.

Cédulakatalógusok felszámolása

2020-ban tovább folytattuk a hagyományos cédulakatalógusok felszámolásának korábbi években elkezdett munkáját. A könyv-, sorozat- és ETO alapú szakkatalógusok felszámolása mellett a folyóiratok nagylapjait is érintő munka során átfogó ellenőrzéssel biztosítjuk, hogy a cédulákon tárolt információk ne vesszenek el.

Az elektronikus katalógussal való összevetés mellett az ETO katalógus 37.223 céduláját, 9.902 folyóirat nagylapját, a 15.309 kéziratári katalógus-cédulát, közel 30 ezer szakdolgozathoz, disszertációkhoz és egyéb gyűjteményrészekhez kapcsolódó cédulát digitalizáltunk be.

Ezzel nagyban elősegítettük az online katalógusban még nem kereshető – muzeális - állományok láthatóvá tételét, melyekhez 2021 tavaszára online elérhető szolgáltatási felületet készítünk.

ÁLLOMÁNYAPASZTÁS

A folyamatos, tervszerű állományapasztás eredményeként tartalmi elavulás, fizikai megrongálódás miatt 4.692 db folyóiratot és 11.412 db könyvet vontunk ki az állományunkból, 1.174 eFt értékben.

Gazdálkodás és humánerőforrás-kezelés

Mindennapi működésünk során igyekszünk a rendelkezésre álló gazdasági erőforrásainkat a lehető leghatékonyabban ki- és felhasználni. Humán erőforrásaink fejlesztésének középpontjában pedig a minőségi szempontok prioritása érvényesül.

A működés forrásai

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár működése és gazdálkodása központilag, egy összegben tervezett költségvetés szerint zajlik. A könyvtár 860.603 eFt összeggel szerepel az Egyetem 2020. évi központi költségvetésében.

A gazdálkodásunkra fordítható költség 10%-os növekedést mutat. A növekedés egyik oka, hogy a korábban központi forrásból fizetett külső raktár bérletünk fedezete most átkerült a működési keretünkre. Külön soron szerepel a költségvetésben az RFID-re szánt közel 18 milliós összeg. Ezen felül a költségvetésben külön nem szereplő felújítások folytatására szánt 16 milliós összeggel is gazdálkodhattunk.

Az előirányzat mellett működésünk forrásait a saját bevételek, pályázati források, valamint az előző évről átkönyvelt maradványok egészítik ki, melyek összességként 2020-ban a 1. 827.243 eFt állt rendelkezésre könyvtár keretein. (1-2. táblázat)

FORRÁSOK FELHASZNÁLÁSA

A SAP-rendszerből származó adatok alapján a fenti összeg felhasználási aránya kedvező, mintegy 79% volt. A saját bevételeink az üzemszerű működésből (olvasószolgálati díjak), az Egyetemi Kiadó alá szervezett kiadói, reprográfiai, kötetzeti szolgáltatásokból származnak. E folyamatosan keletkező bevételeknek 74%-át, míg a pályázati forrásból származó összeg 59%-át használtuk el.

Humán erőforrás

Változatos munkafolyamataink mindegyikében a legnagyobb szakértelem érvényesítésére törekszük nem csupán a hagyományos könyvtárosi feladatokban, de olyan területeken is mint a kommunikáció vagy az oktatás. Szintén nagy hangsúlyt fektetünk vezetőink kompetenciafejlesztése annak érdekében, hogy az osztályokat döntéseikben autonóm, feladataikban hatékony vezetők irányíthassák.

Törekvéseink sikeréhez célzott belső képzések és az évek óta folyamatosan fejlesztett *teljesítményértékelési rendszerünk* nyújt stabil alapot.

A DEENK személyi állománya 7 fővel csökkent, s 2020. december 31-i állapot szerint 123 fő dolgozik a könyvtárban. (3. táblázat)

A személyi költségek négy különböző kereten oszlanak el. Legtöbben (81 fő) egyetemi kereten vannak. A nemzeti könyvtári feladatok ellátására rendelkezésre álló kereten (100.000 eFt) 22 fő, saját bevételen 8 és pályázati kereteken összesen 12 fő található.

DEMOGRÁFIAI ADATOK ÉS VÉGZETTSÉGEK ALAKULÁSA 2019-BEN

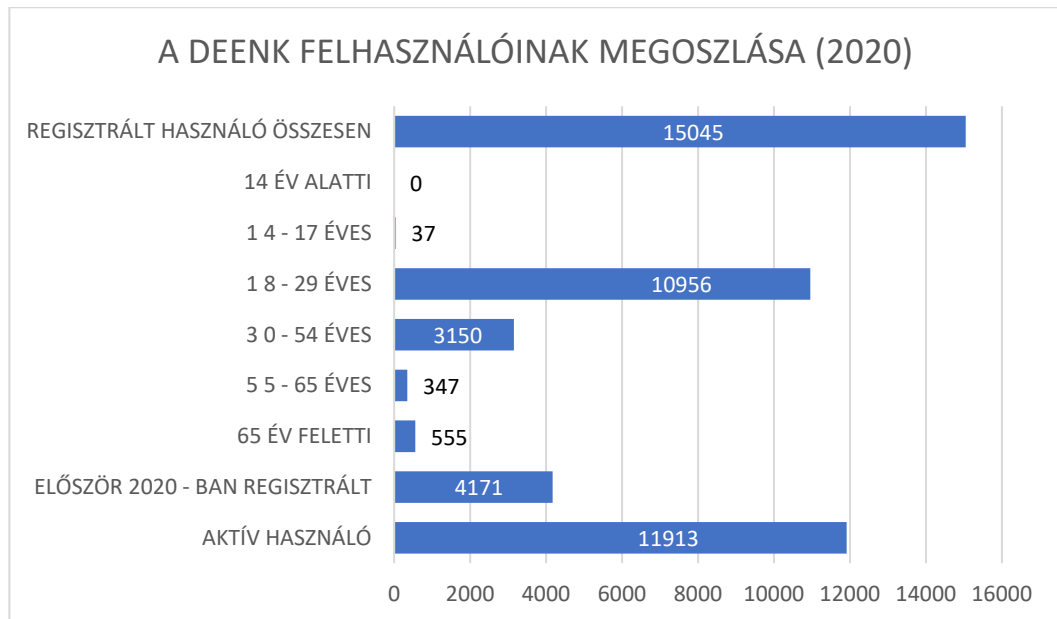
A DEENK dolgozóinak átlagéletkora enyhén emelkedett (43 év) a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 75.6%. A nemek szerinti megoszlás alapján továbbra is a nők vannak többségben (69 %), de a 30-40 közötti korosztályban maradt a férfiak magasabb aránya. Az igazolt nyelvtudással rendelkezők a arány aránya 56%.

Melléklet

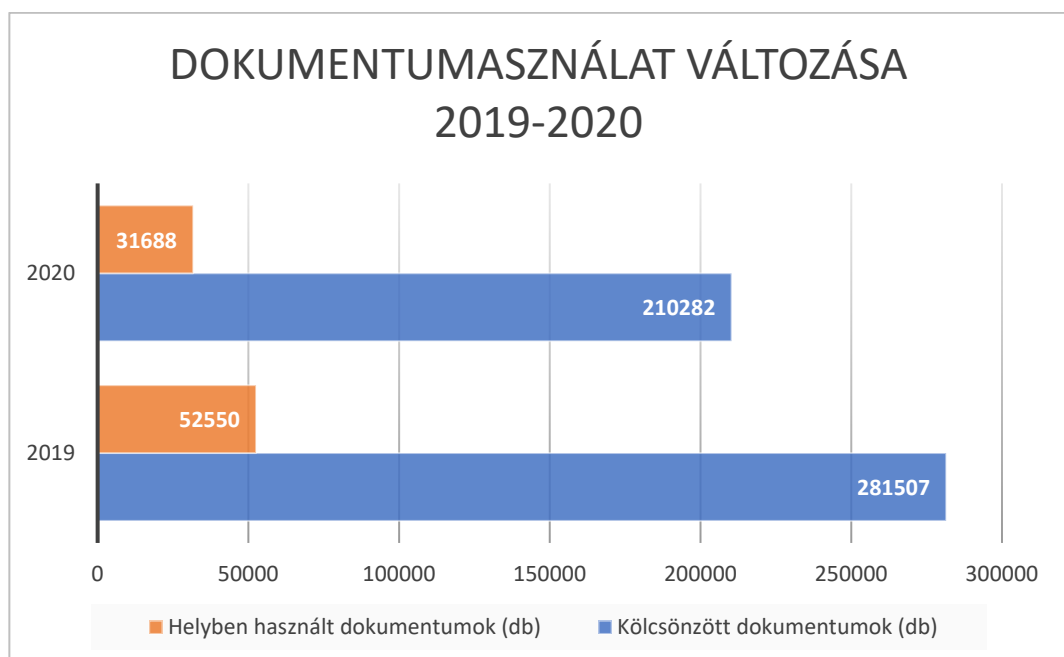

Táblázatok és ábrák

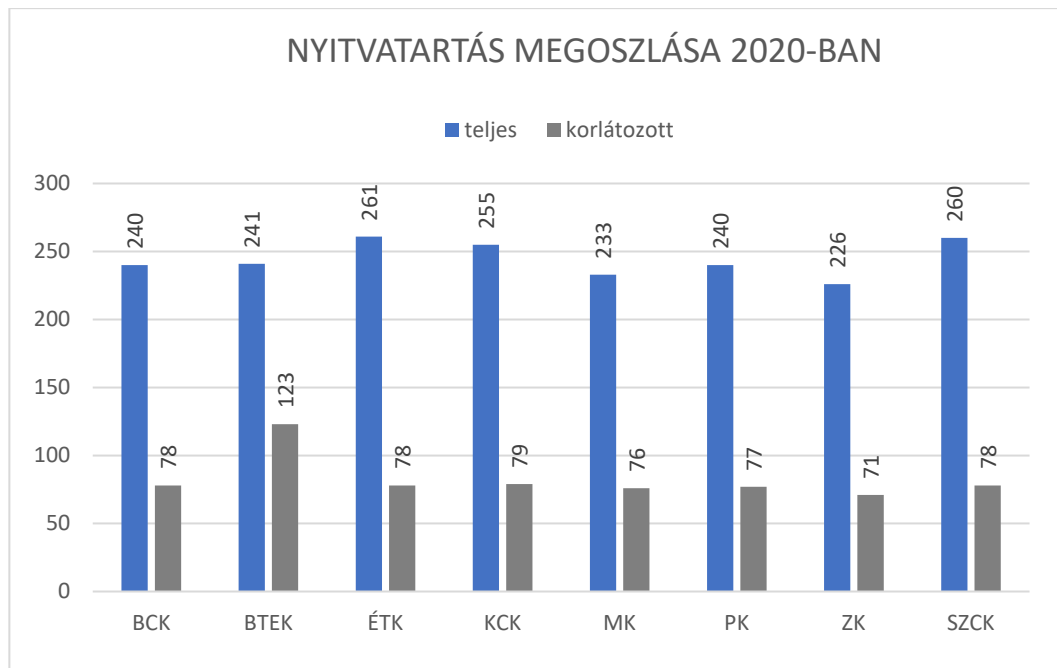
Szolgáltatások

1. ábra: felhasználók megoszlása 2020-ban

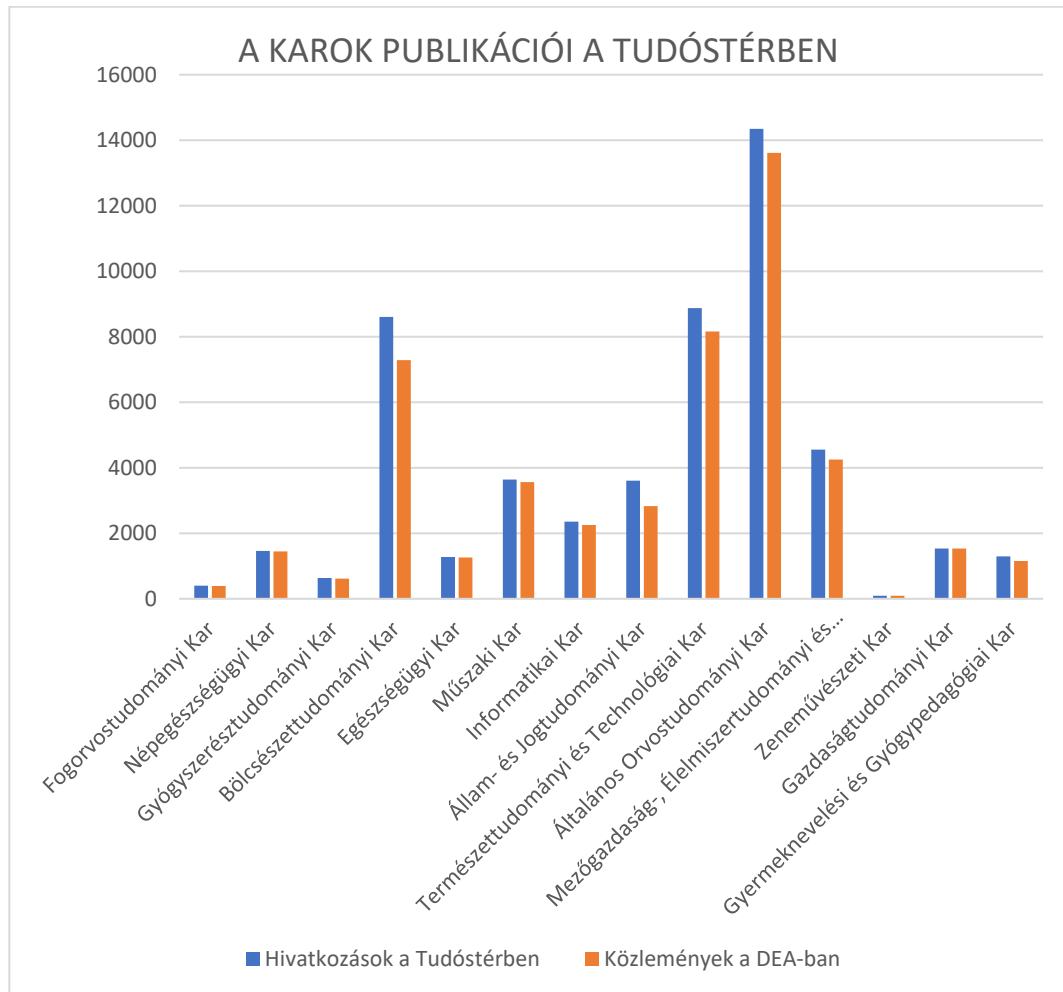

2. ábra: dokumentumhasználat jellegzetességei

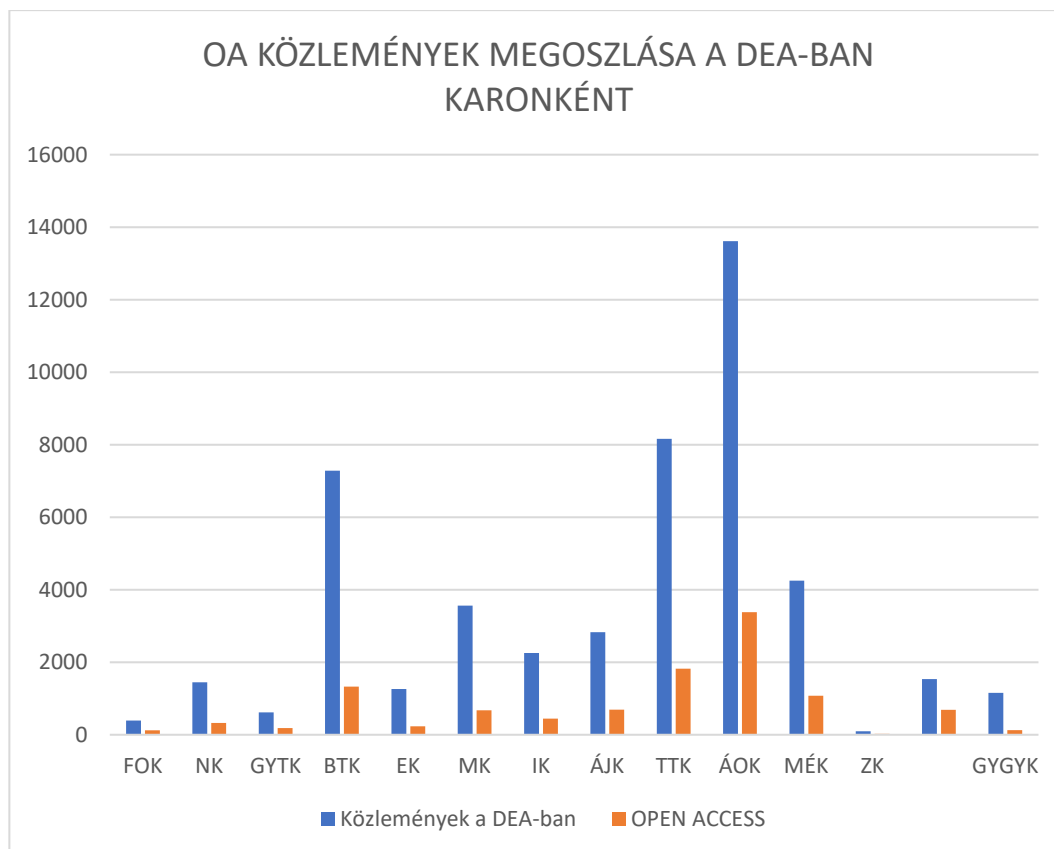
3. ábra: nyitvatartás alakulása 2020-ban

Oktatás- és kutatástámogatás

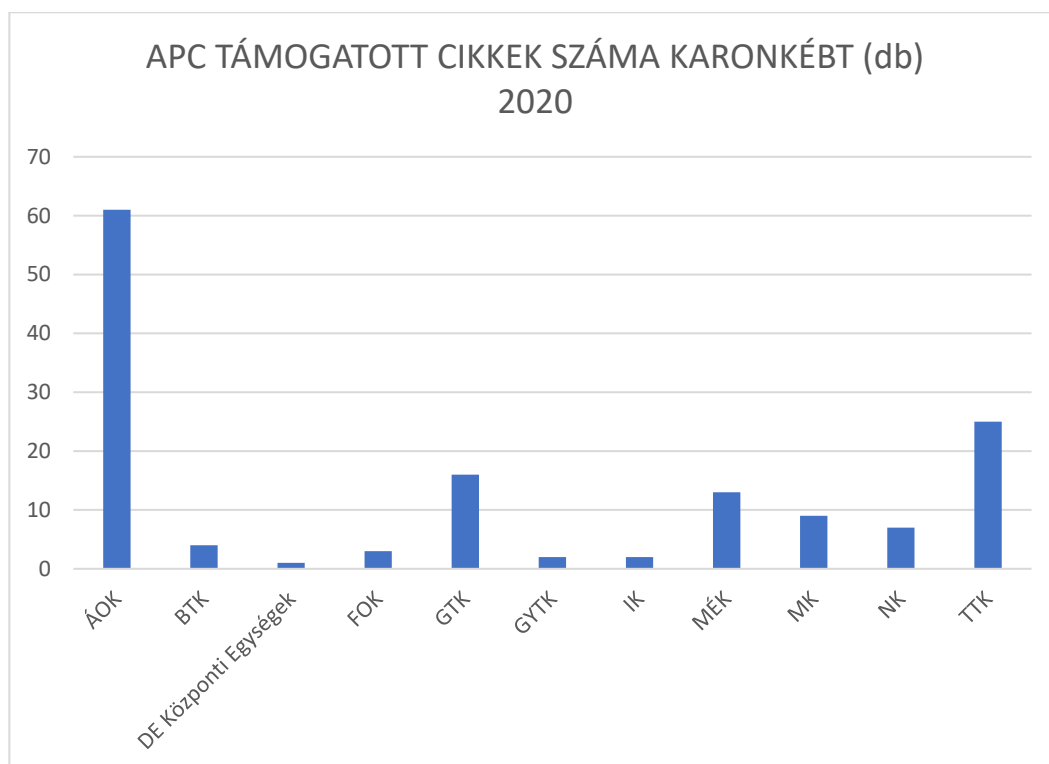

4. ábra: karok publikációi a Tudóstérben

5. ábra: Open access közlemények megoszlása

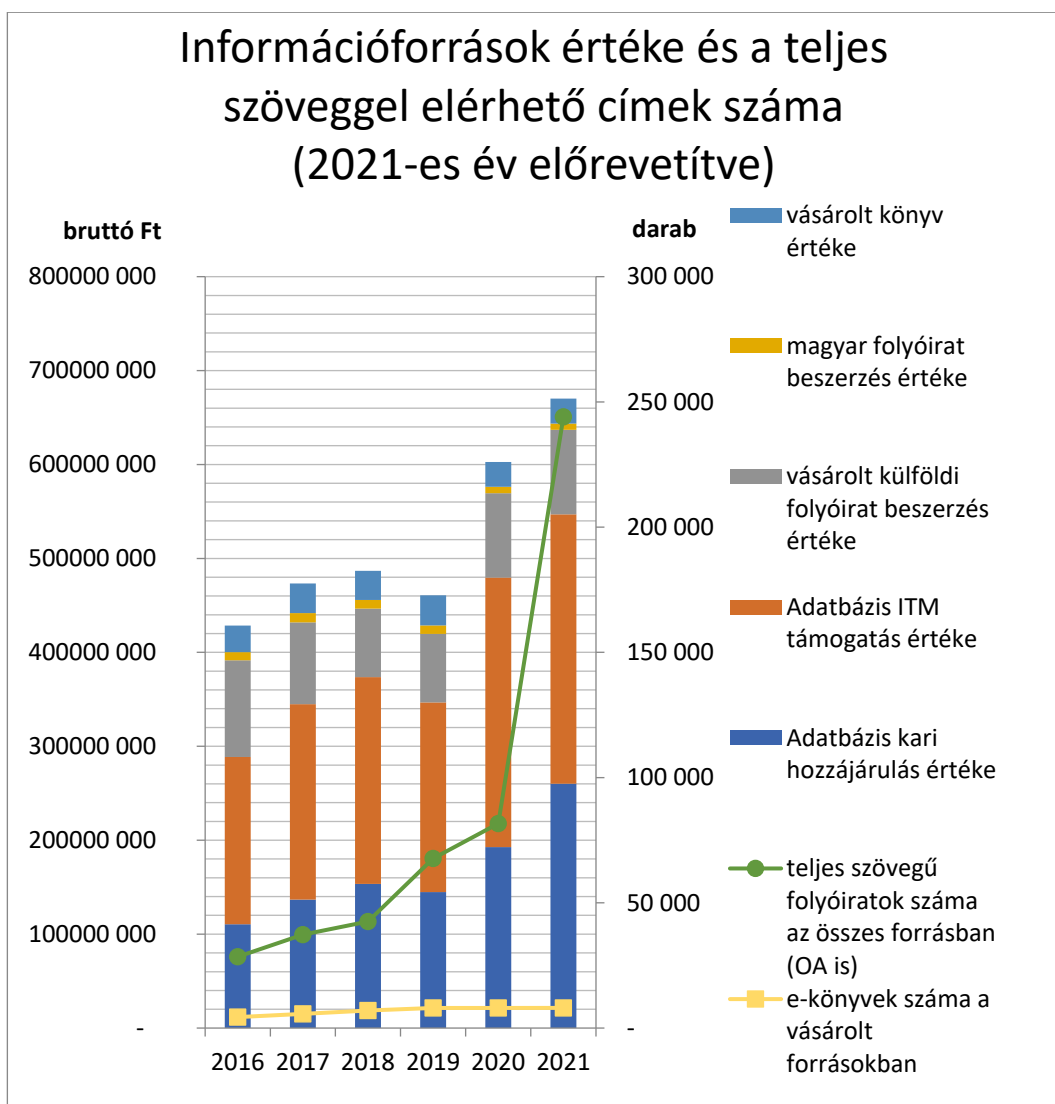

6. ábra: APC támogatás jellemzői 2020-ban

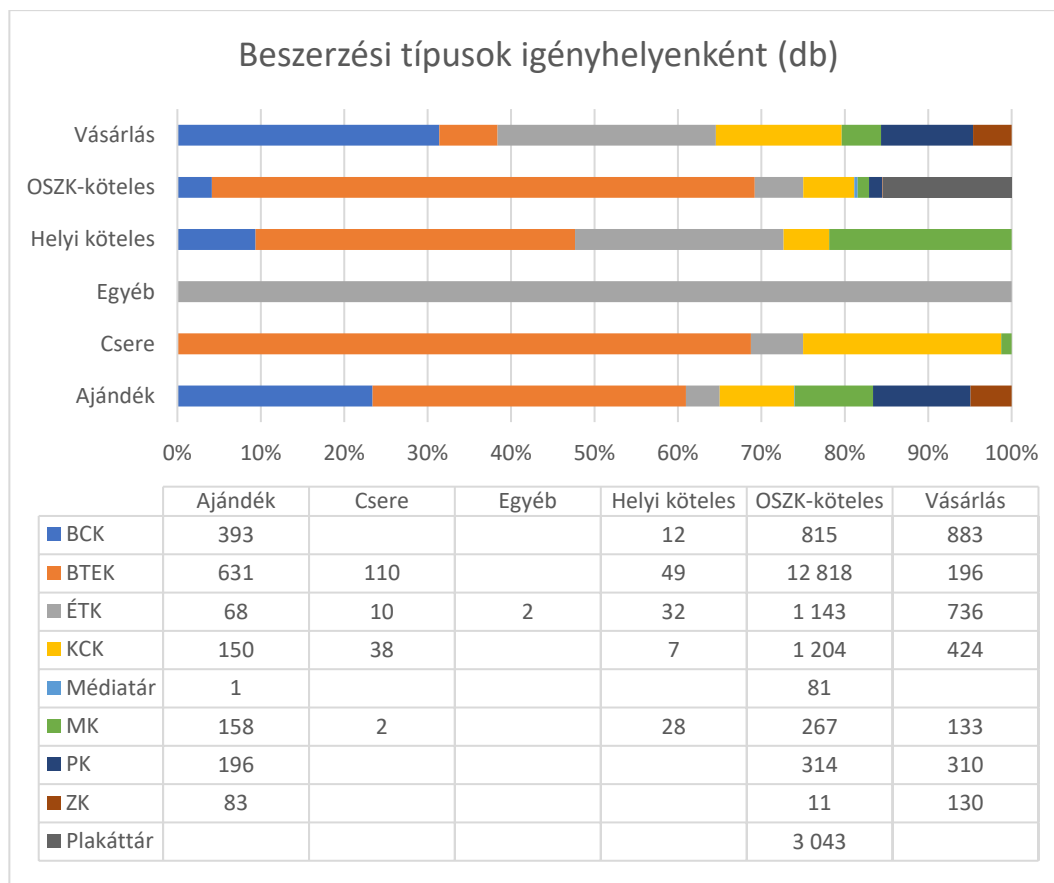
Gyűjteményünk

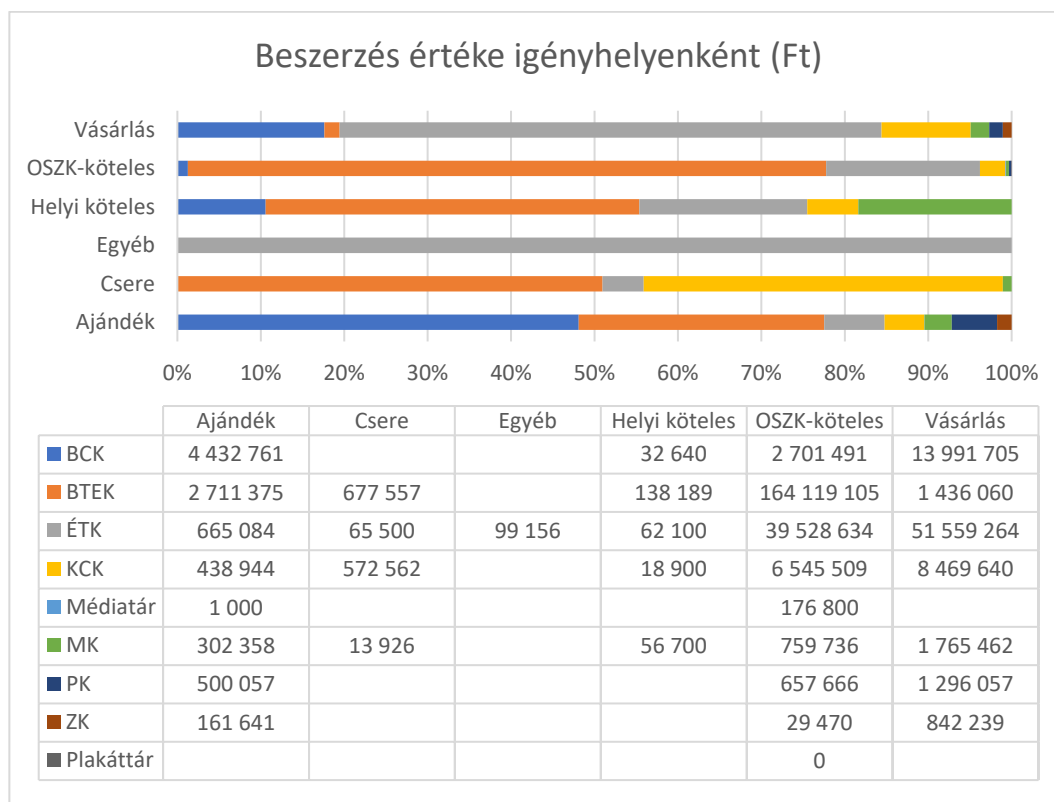
7. ábra: a DEENK által kezelt összegek megoszlása

8. ábra: információforrások a DEENK-ben

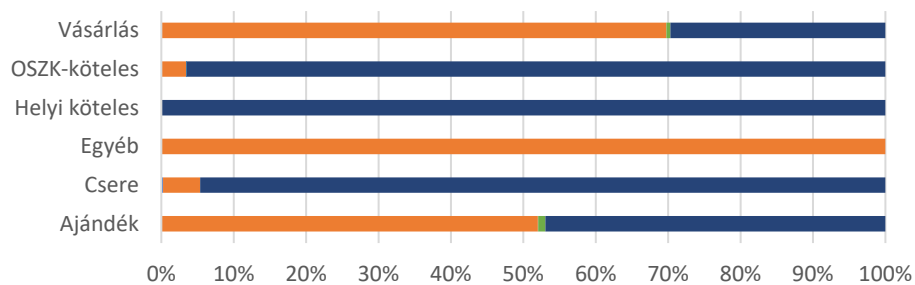

9. ábra: Beszerzési típusok

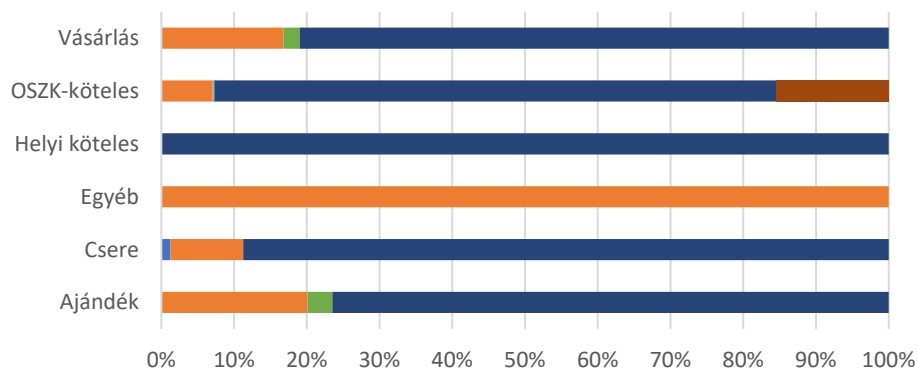
10. ábra: Beszerzések értéke

Dokumentumtípusok értéke beszerzési típusonként (Ft)

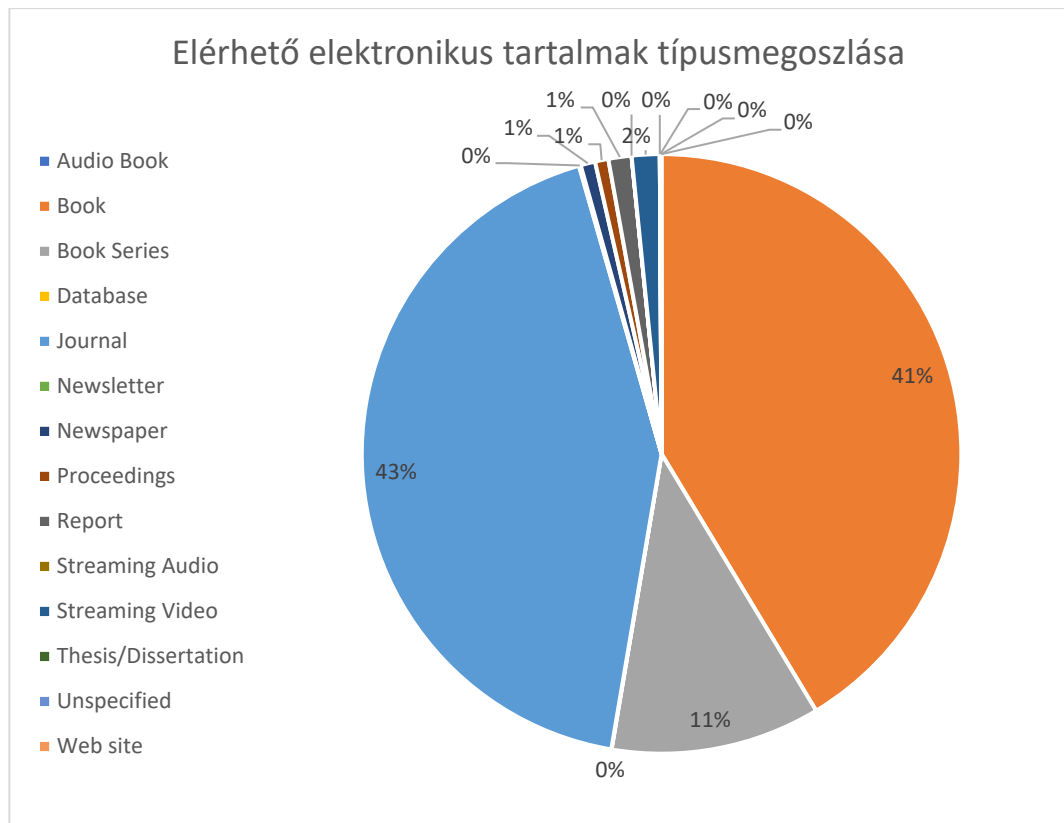

11. ábra: Dokumentumtípusok értéke

Beszerzési típusok dokumentumtípusonként (db)

12. ábra: Dokumentumtípusok megoszlása

13. ábra: elektronikus dokumentumok megoszlása

Gazdálkodás és humánerőforrás-kezelés

A DEENK BEVÉTELEI 2020-BAN (Ft)

Megnevezés	év		változás	
	2019 (Ft)	2020 (Ft)	Ft	%
Az intézmény működési bevétele	45 906 331	25 946 337	-19 959 994	-76,93
Támogatás, kiegészítés és átvett pénzeszköz	957 934 309	1 025 021 314	+67 087 005	6,54
– a Támogatásból felügyeleti szervtől kapott támogatás	919 640 400	914 409 148	-5 231 252	-0,57
– a Támogatásból pályázati támogatás	6 000 000	95 181 450	+89 181 450	93,70
– a Pályázati támogatásból EU-támogatás	0	13 430 716	+13 430 716	100,00
Bevétel összesen	1 003 840 640	1 050 967 651	+47 127 011	+4,69

1. táblázat: bevételek

A DEENK KIADÁSAI 2020-BAN (Ft)

Megnevezés	év		változás	
	2019 (Ft)	2020 (Ft)	Ft	%
Személyi juttatás	470 242 824	463 988 582	-6 254 242	-1,35
Munkaadókat terhelő összes járulék	85 459 471	80 254 381	-5 205 090	-6,49
Dologi kiadás	513 181 254	581 025 097	+67 843 843	11,68
Ellátottak pénzbeli juttatásai		16 425 000	+16 425 000	100,00
Beruházások	23 406 961	122 518 537	+99 111 576	80,90
Kiadás összesen	1 092 290 510	1 264 211 597	+171 921 087	15,74

2. táblázat: kiadások

HUMÁNERŐFORRÁS-TÉRKÉP 2020

<i>Humán erőforrások</i>	<i>2020.12.31-i állapot</i>	<i>Százalékos megoszlás</i>
<i>A munkatársak száma</i>	123	
<i>Szervezeti egységenként, tevékenységi területenként</i>		
<i>főigazgató</i>	1	0,8
<i>főigazgató-helyettes</i>	3	2,4
<i>Főigazgatói Hivatal</i>	10	8,1
<i>Gyarapítási Osztály</i>	16	13,0
<i>Gyűjteménykezelési Osztály</i>	14	11,4
<i>Kommunikációs és Marketing Osztály</i>	3	2,4
<i>Metaadat-menedzsment Osztály</i>	9	7,3
<i>Oktatás- és Kutatástámogatási Osztály</i>	19	15,4
<i>Szolgáltatásfejlesztés és minőségmenedzsment</i>	7	5,7
<i>Ügyfélszolgálati Osztály</i>	32	26,0
<i>Egyetemi Kiadó</i>	9	7,3
<i>Teljes munkaidőben foglalkoztatottak</i>	114	92,7
<i>Részmunkaidősek</i>	9	7,3

3. táblázat: humánerőforrás-térkép